

Domoljub

Ljubljani, 30. marca 1938

Celo 51 • Štev. 13

Boj je končan

V nedeljo je zopet volilo 49 občin svoje župane in občinske može. Kakor vselej, kadar sme slovenski človek svobodno povedati svoje politično mišljenje, je tudi sedaj velika večina volivcev dala glasove kandidatnim listam, na katerih so bila imena mož, ki odobravajo politiko našega voditelja dr. Korošca. Par občin so pa dobili v roke nasprotniki JRZ, ki so se proti njej združili brez ozira na svoja različna politična naziranja.

Kakor vse kaže, so občinske volitve v naši deželi sedaj končane in bodo občine ostale nekaj let v rokah ljudi, katerim je ljudstvo izrazilo svoje zaupanje. Prav je torej, da ob tej priliki spregovorimo par besed o občinskih volitvah v Sloveniji, ki so gotovo stvar, katera slehernega občana prav v živo zanima.

Prvič moramo poudariti, da so po dolgem času občine zopet prišle v roke izvoljenih zastopnikov ljudstva. Diktatura je namreč postavila na vodilna mesta v slovenskih občinah svoje priganjače, brez ozira na to, če je bilo ljudstvo z njimi zadovoljno ali ne. Tudi prve tako zvane »volitve« pod banom dr. Marušičem so bile le surova igra s svobodno ljudsko voljo, ki kar nikjer ni mogla do izraza. Tako so prišli pri teh volitvah s pomočjo bajonetov, goljufij in nezaslišane nasilja na vodilna mesta v občinah marsikje moške, ki se jih danes sramujejo celo tisti, ki so jih tja postavili. Slovenska politična zgodovina ne bo smela nikdar pozabiti, da so pri teh volitvah glasovali tudi mrličji, da zastopniki ljudstva niso imeli pravice kontrole nad volilnimi zapisniki in da so morali nosilci list in njihovi pristaši na dan volitev v zapor, izgnanstvo ali internacijo.

Sele sedanje občinske volitve so potekle tako, da je res lahko prišla do izraza ljudska volja. Če vprašate propadle nasprotnike, ki so ekopneli kot sneg na spomladanskem soncu, vam bodo seveda vedeli povedati grozovite stvari o nasiljih, ki so jih vladni pristaši uganjali nad svojimi političnimi nasprotniki. Glede teh nasilij je treba enkrat spregovoriti jasno besedo. Sedanje volitve so se vršile po zakonu, ki ga je dala bivša in ne sedanja vlada. Če so v tem zakonu nekatera ostra določila, ki so neprijetna opoziciji, se nikar ne jezite na sedanjost vlado, ki ta zakon po svoji dolžnosti izvršuje, ampak na svoje ljudi, ki so sestavili zakon z namenom, da z njim tepejo svoje politične nasprotnike. Vendar mora vsakdo priznati, da mu ni nihče prepovedal sestaviti svoje kandidatno liste. Nasprotno pa vam lahko postrežemo s celo vrsto primerov, da so bili kandidati našega političnega prepričanja zaradi sestavljanja kandidatnih list brez vsakega razloga kaznovani z ječo in velikimi globami.

Naši nasprotniki so se v dobi diktature silno razvadili. Zanje zakon sploh ni veljal. Vse jim je bilo dovoljeno. Se sedaj se ne morejo uživati v to, da so le državljani kot vsakdo drugi — in nič več! In če jih kdo sedaj resno in strogo opomni, naj se drže zakona, je to za nje že nasilje. Še več: za nasilje smatrajo oni že to, če jim oblast ne dovoli, da bi sami neomejeno izvajali nasilje nad drugomislečimi.

Zgodba o nasilju je torej prazna bajka. Da oblast vzdržuje red in nauči spoštovati zakon slehernega, to je ne le njena pravica, ampak dolžnost.

Ogromna večina naših občin je prišla v roke stranke JRZ. Je pa kakih 50 občin, ki so prišle v roke naših združenih nasprotnikov. To je za vsakogar dovolj jasen dokaz, da je ljudska volja prišla res lahko do pravega izraza. Mi nismo taki, kot vladodržci prejšnje vlade, ki so čez par tednov po svojem nastopu že bobnali v svet, da je bivša SLS izgubila zadnjega pristaša in so potem z nasilji in goljufijami pri volitvah morali iskati potrdila svojim lažnjivim trditvam. Mi nasprotno lahko mirnega srca priznamo, da so v Sloveniji tudi tisoči volivcev, ki se ne skladajo s sedanjim režimom. To za nas ni nikakoli sramota. Ni dežele na svetu, kjer bi bili vsi enih misli v političnih in drugih vprašanjih. V tem pogledu tudi Slovenija ni izjema, čeprav bi mi morda bolj kot katerakoli druga dežela sveta potre-

bovali politične enotnosti. Eno pa lahko pribijemo: Zelo velika, več kot dvetretinska večina Slovencev pa je trdno za svojim voditeljem dr. Korošcem. To so nam pokazale tudi občinske volitve, pa naj skupno preštejemo občino ali pa na eno in drugo plat oddane glasove.

Ze večkrat smo zapisali, da pri občinskih volitvah velikokrat igrajo odločilno vlogo krajevne razmere in osebnosti. Sebi v sramoto in poduk moramo priznati, da smo v boju za naše občine parkrat doživeli zaradi tega poraze, ki bi jih ne bilo treba. Tudi tu se v splošno škodo potrjuje pravilo, da, kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima! Taki osebni in krajevni prepiri so znak premale politične zrelosti in skrajni čas je že, da bi zginitili s površja naše politične zgodovine.

Sedaj, ko so volitve končane, je pa dolžnost izvoljenih mož, da se bodo izkazali vredne zaupanja, ki jim ga je dalo ljudstvo. Delo za javni blagor je nevhvaležno, žrtev polno. Gorje mu, kdor se je dal voliti iz osebne časti ali celo iz koristolovstva. S takimi ljudmi mora ljudstvo obračunati brez ozira na desno in levo. Dolžnost volivcev je, da budno pazijo, kako vrše svoje posle ljudje, ki so zastopniki njihove volje, dolžnost izvoljenih pa je, da se neprestano zavedajo, da so na svojih odgovornih mestih le zastopniki ljudstva, ki ima vedno pravico terjati od njih račun in obračun.

Bog daj, da bi naše občine in njihovi voditelji znali storiti vse, kar je mogoče storiti v korist slovenskega naroda.

Politika v šolah

Finžgar piše v svojem znanem pisanju z naslovom »Student naj bo«, da ga je visokorazli profesor Franc pri nemščini ozmerjal, češ, kako pa stojite, niti krompirja ne boste znali dobro stražiti, in na to mu je v nemščini pritislil z današnjim dijaškim izrazom povedano: »Cvek«. Sam potem pripominja k temu ravnanju: »Ocenjeno je bilo torej njegovo nemško stanje in ne znanje.«

Tole mi prihaja na misel, ko tudi danes večkrat slišimo pritožbe — ali opravičeno ali neopravičeno, ne vem, to naj vedo drugi, — da mnogi profesorji ocenjujejo dijaštvo po strankarskem pripadništvu. In nekateri tako, da svoje pripadnike huje pritiskajo kakor nasprotno, pod dobro preudarjeno pretvezo, češ naši ljudje morajo biti res odlični. Pleve iz naših vrst ven, nasprotniki naj jih pa le imajo! Ali pa narobe, da »svoje« ocenjuje in reduje z dobrimi, boljšimi in najboljšimi redi, politično nasprotnih pa niti videti ne more. Dajmo jih, uničimo jih, nasprotnik ne sme imeti ničesar!

Resnica bi bila pa ta, da je vsak profesor lahko po svoje politično usmerjen in mu tega

ne more nihče braniti. Te politične usmerjenosti naj pa pred dijaštvom nikdar in nikjer ne razodeva. Njemu naj bo dijak to, kolikor in kar zna in kolikor je poraben za življenje, ne pa za politično in strankarsko delo.

Tako se mi dozdeva, da so naši profesorji delali v tistih dobrih starih časih, katere radi hvalimo, in zdí se mi, da so tako modro delali. Kvečjemu je takrat kakšnemu nemškemu ali še bolj nemškutarskemu profesorju padlo v glavo, da je naše fante pritiskal zato, ker so bili Slovenci... In ti ljudje so s svojo pristranostjo ubili nekatere naše talente. Nekateri nespodobnega Nemca pa so srečno prepeljali do mature in do boljšega kruha. Posebno nevarno je bilo to, da so Nemcem, ki so se prostovoljno učili slovenščine, dajali nekateri profesorji menda iz samega veselja, da se Nemci uče slovenščine, kar najboljšje rede, same »odlične«; rojene Slovence so pa huje pritiskali. Tako je marsikak Nemec dobil dobro službo med Slovenci in gospod ministri na Dunaju se je rad skliceval na rede v spričevalu, češ

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj)

Potomci naše krvi nam ne smejo postati tuji

V ljubljanski frančiškanski dvorani je bila v nedeljo 27. marca izseljenska akademija, ki so jo priredile ljubljanske srednje šole in ki je bila tako od ljudstva kakor od odličnih zastopnikov oblasti dobro obiskana. Na sporedu so bile deklamacije, petje, godba itd.

Skoč dr. Rožman je imel pri tej priliki velik govor, v katerem je povedal tudi sledeče:

Kmalu bo zlasti v severni Ameriki le tretja vrsta naših ljudi, to so potomci naših izseljencev, ki so že v tujini rojeni, vzgojeni, ki so že ondotni državljani. Našo zemljo poznajo samo iz pripovedovanja svojih staršev. Niso videli naših lepih krajev, ne poznajo in naš jezik le za silo razumejo. Vsa izobrazba jim je dana v tujem jeziku, ki jim je postal materni jezik.

Ti potomci naše krvi nam ne smejo postati duhovno tuji. Zavedajo naj se, da je slovenska kri v njih, da so po krvi in materni besedi isti rod. Spoštujejo naj rod, iz katerega so izšli, jezik svojih prednikov naj vsaj nekoliko poznajo in ohranijo kot dragocen ostanek svojih prednikov. Zato pa moramo drževati mi z njimi stalne in živahne zveze. Naša dolžnost je, da jim kažemo lepoto naše zemlje, ki ji ni para v vsem širnem svetu; da jim posredujemo bogastvo našega duha v delih umetnosti in našo kulturo, ki je tolikšna, da je nam ni treba biti sram ne nas ne naših izseljencev med velikimi in visoko kulturnimi narodi. Naša dolžnost je, da jim svetimo z zgledom našega iskrenega verskega življenja, da bo vez iste vere tem čvrstejša, čim bolj se rahla vez istega jezika. Mladina, ti si poklicana, da navežeš stike, pismene in ustmene, z mladim rodом naših izseljencev. Mlada srca najdejo v mladih srcih najlepši odmev, najbolj živahen odziv. Mladina, ti ne pozabi na izseljence, da oni ne pozabijo na nas. Zgled je naši mladini dala šola v Ljubotmeru. Šolarji so poslali v Ameriko, v Chicago, album slik iz raznih krajev naše domovine.

Nekaj slik so sami našli. Napisali so pri srčna pisma, odkrita ki ljubazna, da so do solz ganila stare izseljence. In še šaro domače rodne prsti so dodali. Ali ne bi mogla vanka šola napraviti izseljencem od časa do časa letnega veselja? Ali ne bi mogli od povsod, odkoder so izseljenci, poslati večansih košček drage jim domovine. Tako važno je to, da se mora organizirati redno dopisovanje naših šol, posebno srednjih šol, z našimi izseljenci, zlasti z njihovimi rojenimi otroki! Velika stvar je to, vredna, da se je lotimo. In sveta naša dolžnost je, da vzdržujemo vezi z vsemi širno zemljo, ki so kri naše krvi. Od dela do dela sveta naj se pletejo vezi med nami in vsemi, ki so naši, da ostanejo povezani v eno duhovno občestvo z ljubljeno in nikdar pozabljeno domovino, da ne pojdejo v izgubo naši bratje in sestre v tujini, katere od tu danes iz dna srca in duš pozdravljamo.

Nemški senator za pravice koroških Slovencev

Na neki seji minulega tedna beograjskega senata je med drugim govoril tudi zastopnik nemške manjšine dr. Georg Grassl. V svojem govoru se je bavil s potrebami nemškega šolstva v naši državi. Zahvalil se je vladi za razumevanje, ki ga je nemška manjšina v naši državi vedno uživala za svoje kulturne potrebe. Končno se je govornik dotaknil tudi koroških Slovencev in rekel, da je prepričan, da bodo nemške drž. oblasti za življenjske pravice koroških Slovencev imele več razumevanja in več priznanja, kakor je to bilo sedaj. S svojo strani izjavlja govornik v imenu nemške narodne manjšine v Jugo-

slaviji, da Nemci v Jugoslaviji smatrajo za svojo dolžnost, kolikor se jim bo nudila možnost v zvezi s tem vprašanjem, da se z vsemi silami zavzemajo pri njih dostopnih oblasteh, da se bo koroškim Slovincem brez omejitev dovolilo vse to, kar smatra in zahteva za potrebno za svoje življenje nemška manjšina v naši državi. Končno izjavlja, da ima nemška manjšina popolno zaupanje v sedanjo vlado in v uvidevnost prosvetnega ministra ter bo zaradi tega tudi glasoval za proračun.

Na izvajanje posameznih govornikov je končno odgovorjal minister Magarašević. Odgovoril je tudi na pripombe senatorja dr. G. Grassla in dejal, da imamo danes v naši državi nad 700 učiteljev nemške narodnosti in da jih naše oblasti v nobenem primeru ne ovirajo v izvrševanju njihove službe. Ovirajo obstoje pač za vse naše absolvirane kandidate učiteljske; bodisi jugoslovanske, nemške, madžarske ali pa katere druge narodnosti. Vsem so dobro znane te ovire, toda sedanja vlada je pokazala dovolj pozornosti, na primer za šolo v Novem Vrhasu, za katero je določena tudi posebna podpora. Vlada namreč smatra, da ta šola vrši svoje delo v splošnih šolskih ciljih, da je koristna in da daje dobre uspehe. Glede našega stališča napram manjšinskim šolam, je prosvetni minister nadaljeval svoja izvajanja, se mi ne bomo držali kakšnega tuje vzora. Mi imamo za to merilo, in sicer merilo širokogrudnosti naše narodne duše. Naše stališče v tem pogledu je širokogrudnost našega naroda, ki je dokazana ne samo v mirnem času, temveč tudi v času najtežjih krvavih spopadov.

Prav tako se nam močno dozdeva, da se je politika preveč zajela v vrste sedanjega dijaštva. Namreč to, kar prav za prav ni več politika. Politika je skrb za javni blagor. Če dijaštvo skrbi za svoj napredek, za uspeh pri učenju in napredovanju, naj si to politiko kar nadalje ohrani. Toda to, kar imajo ljudje za politiko, namreč strankarski boji in strankarski prepričani, ta spaka naj bi pa iz šolskih klopi kar najprej popolnoma izginila. Takdi prepričani in boji mladega dijača preveč razburjajo in raztresajo. Moči in zmožnosti pešajo in se izgublajo za vse to, kar je mladim duhovom nepotrebno, če ne naravnost škodljivo.

Dvoje reči, tako se vsaj nam dozdeva, ubija našo mladino in je krivo, da učni uspehi niso taki, kakršni bi morali biti: to je prebudo strankarsko politiziranje in pa pretiran šport. Šport se preveč obrača v napačno smer: v lov za rekordi. Vemo, da naša mladina potrebuje zraka in gibanja in izživljanja, toda nikar v teh smerih ne pretiravajmo. Vsako nepotrebno pretiravanje bo namreč več škodovalo kakor pa koristilo.

Oboje, napreč pretiran šport in prezgodnje politiziranje v slabem pomenu te besede, človeka nekam bolj posurovi kakor pa plemeniti. Vsaj pri nas Slovincih je tako. Premalo znamo še sami sebe obvladati.

Blagor naše mladine in našega naroda bodi naša najvišja postava!

Se ena drugačna politika se včasih pokaže po naših šolah, ki bi pa moral, kolikor je le v človeških močeh mogoče, tudi izginiti iz vseh šolskih prostorov. Namreč, da si nekatere učne osebe izberejo posebne ljubljenske, navadno otroke premožnejših in vplivnejših staršev, in tem je potem dovoljeno vse. Kar ti store, je vse dobro in pravo; če pa drugi, ki niso rojeni pod srečno zvezdo, store isto, je pa vse obsodbe in graje pa še strge kazni vredno.

Verjemite mi, da otroci takole pristransko politiko »srčkov in ljubljencev« silno dobro čutijo. Koj vedo: Peter in Pavel in Anica smeta vse storiti in nihče jim nič ne reče, če pa jaz isto storim, je pa več kakor ogenj v strehi... Taka ločitev boli, zelo boli. Spominjam se iz svojih srednješolskih let enega takega dogodka. Štirideset let bo že od tistega časa in ni še pozabljen. Četudi takrat še ni napisal Finžgar svoje zgodbe z naslovom »Student naj bo«, smo vendar tistega dne šli iz šole vsi z enim in istim bridkim občutkom: »Ni je pravice...«

Veramon - ovitek
z 2 tabletama

Ta zavojček zmore odalej vankdo. Prosimo napraviti polkus in prepirati se boste o naglem učinku pri glavobolu, nabolatu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON
Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami.
Ovitek z 2 tabletama

S. br. 35.400 od 4. oktobra 1937.

Vam nudí Centralna
vinarna, Ljubljana,
v svoji posodi najugodnejša.

VINA

KAJ JE NOVEGA

Potrdilo in zahvala

Podpisanemu je danes izplačal župnijski urad v Braslovčah 1000 din požarne podpore, ker mu je kot stalnemu naročniku »Domoljuba« pogorela stanovanjska hiša. Upravi »Domoljuba« se za to podporo prav lepo zahvaljujem.

Braslovče-Dobrovlje, 25. marca 1938.

Alojzij Završnik, l. r.

OSEBNE VESTI

d 70 letnik je postal znani skladatelj dr. A. Schwab iz Celja. Njegova skladba »Zdrava Marija« je zaslovela doma in v tujini. Bog živi jubilanta še mnogo let!

d 40 letnico slovesnih redovnih obljub je obhajal v Loretu v Italiji p. Oton Kocjan, doma iz Ljubljane. Naj bi še mnogo let šil in zdrav delil duhovne milosti!

DOMAČE NOVICE

d Potres. V nedeljo 27. marca, kmalu po kosilu so občutili v Ljubljani in tudi drugod po deželi precej močan potresni sunek, ki pa ni napravil nobene škode. Hujše je bilo na Hrvaškem, zlasti v severno ležečih krajih. V Koprivnici je potres porušil mnogo dimnikov, poškodoval strehe in mnogo stavb, kjer so nastale velike razpoke v zidovih. Najhujše je trpela frančiškanska cerkev, v kateri se je zrušil del oboka v cerkvi. Zvonik v pravoslavni cerkvi je tako počil, da se bo najbrž porušil. Prav tako 50 m visok dimnik električne centrale. Ustavili so oddajo električnega toka. Porušila sta se dimnika mestne opekarne in opekarne »Kračmar«. Vse ceste v mestu so po ne razbite opeke, človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Veliko škodo je napravil potres tudi po mnogih drugih hrvaških krajih.

d Stiri pokojninske zavode bomo imeli. Iz izjave ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Cvetkoviča je posneti, da se na podlagi sklepa ministrskega sveta ustanove v državi še trije pokojninski zavodi kot nosilci pok. zavarovanja nameščencev. Zavod v Zagrebu bo obsegal področja okrožnih uradov v Zagrebu, Karlovcu, Osijeku in Sušaku razen Kastava,

Raba in Krka, sarajevski področje uradov v Sarajevu, Banjaluki, Tuzli in Dubrovniku, razen okrajev Dubrovnik, Metković, Korčula in Kotor, belgrajski obsega področje okr. uradov Subotica, Sombor, Novi Sad, Petrovgrad, Belgrad, Niš in Skoplje. Pokojninski zavod v Ljubljani obdrži dosedanje področje ter bo tudi izvrševal pokojninsko zavarovanje vseh uslužbenec pomorskih brodarstvih podjetij brez ozira na pristaniško pripadnost ladij in podjetij. Poleg zavodov se osnujejo tudi poslovalnice v Novem Sadu, Nišu, Skoplju, Osijeku in Banjaluki, kjer bodo delali posebni odbori, katerih delokrog odreja zakon o pok. zavarovanju.

d Suhokranjski vedoved so pričeli graditi. Ono nedeljo 20. marca v jutranji zori so se prebivalci Suhe krajine napotili na pot proti Zagradcu, da bodo navzoči pri pričetku del. V zgodnjem dopoldnevu so se začeli zbirati v vasi Grinovec farani iz šestih fara. Večina prebivalstva fara v Žužemberku, Smihelu, Hinjah, Ambrusu, Krki in Zagradcu je prišla gledat to veliko in težko pričakovano slovesnost. Tudi duhovščina, ki se s prebivalstvom vred veseli tega dogodka, ni hotela ostati doma, prav tako kakor tudi ne župani iz Žužemberka, Ambrusa, Hinj, Šumberka in Zagradca. Ljudstva je bilo do 4000 in je došlega bana dr. Natlačena navdušeno sprejelo. Ob izviru Globočeca je bila služba božja z lepim cerkvenim govorom žužemberskega dekana Gnidovca. Po blagoslovitvenem obredu je povzel besedo dr. Natlačen, poudarjal joč moč slovenske in državne skupnosti. V imenu Suhokranjčanov se je zahvalil ambruški župan Sinkovec.

d Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zavžite zjutraj in zvečer po četrtinki kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Franz-Josefovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Ogl. rog. 8 br. 3347/35.

d Nadškofu Bauerju postavijo spomenik. Zagrebški nadškof dr. Stepinac je v spremstvu kanonika msgr. Barleta obiskal te dni delavnico znanega kiparja prof. Frangeša v Zagrebu. Prof. Frangeš je nadškofu pokazal

skico za spomenik pokojnemu nadškofu Bauerja. Skica kaže dr. Bauerja v svečanem škofovskem ornatu s škofovsko kapo na glavi in škofovsko palico v levi roki, desno pa v znamenju blagoslova. Ta spomenik bo postavilo »Društvo za olepšavanje Zagreba«.

d Katol. gospojno društvo dobrodelnosti v Celju ima 198 rednih članic. Članarine, ki je prav malenkostna, je s predplačili dobilo skupaj 3792 din, kruh sv. Antona je dal 5484 din, podpor je dobilo 2150 din. Društvo je podpiralo 35 stanih revežev, poleg teh je razdelilo precej živil in obleke, posebno o božiču. Vsega skupaj je razdelilo 11.080.50 dinarjev.

d 27.000 vagonov koruze je šlo v tekoči izvozni dobi iz Jugoslavije, doma je ostalo še okrog 40.000 vagonov.

d 332 milijonov dinarjev dohodkov je imela v mesecu januarju jugoslovanska monopolska uprava.

d Po priključitvi Avstrije k Nemčiji sta avstrijska konzulata v Ljubljani in Zagrebu kot taka ukinjena. Vendar začasno še delujeta, in sicer kot izpostavi nemškega konzulata v Zagrebu. Nemški državljani, ki so imeli doslej avstrijsko državljanstvo, v savski, vrhaski in primorski banovini, naj se obračajo na omenjeno izpostavo v Zagrebu, Mihanovičeva 20, v dravski banovini pa na izpostavo nemškega konzulata Zagreb v Ljubljani, Bleiweisova cesta 34.

d Stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje z iganjarno je uničil požar. Lastnik: Ivan Zaletel, Stanežiče pri Št. Vidu nad Ljubljano. Nad 150.000 din škode.

d 25.000 din mu je ponujal. Lansko leto je mariborski zdravnik dr. Anton Leve operiral delavko Marijo Grozl ter ji je odpravil plod. Pojavile pa so se posledice ter je Grozlova čez nekaj dni v sanatoriju umrla. Možu pokojne Grozlove je potem ponujal dr. Levec 25.000 din, če ga ne naznani. Proti dr. Levcu se je vršila razprava pred malim senatom sodišča. Razprava je bila tajna, sodba pa je bila izrečena javno. Dr. Levec je bil obsojen na 4 mesece strogega zapora, pogojno na dve leti.

d Z odvzetjem vere so razdrli zakon. Strogo kazni za vse adventiste, babtiste, nazarence in podobne krivoverske ločine zahteva neki kmet iz Brodskega varaša pri Slavonskem Brodu. Mož je prišel na sodišče in povedal, da so mu oznanjevalci nove vere

Pogled na tisočglavo množico, ki so se udeležila slovesnega pričetka graditve prepotrebnega vodovoda za Suho Kraljino.

Sveta stolica in vojne grozote

Uradno glasilo Vatikana piše:

»Zaradi ponovnega obstreljevanja mest iz zraka v Španiji se mnogi, zlasti pa tisk, vprašujejo, kakšno je zadržanje svete Stolice zaradi teh težkih dogodkov, ki tako razburjajo javno mnenje. Sveta Stolica, zvesta svojemu poslanstvu pravičnosti in ljubezni, je vedno izražala obžalovanje nad nasiljem, pa naj je prihajalo od katerekoli strani, in se je trudila, da bi omilila vojne grozote ter obžalovanja vredne posledice vojne. Sveta Stolica je vedno posredovala, kadar je upala, da bo njeno poseganje koristno in da bo mogla rešiti človeško življenje in vrniti družini očeta, soročenca, brata ali sina. Znano je, da je bilo na tisoče baskovskih otrok zopet vrnjenih njihovim roditeljem na posredovanje svete Stolice. Poznano je živo zanimanje svete Stolice, da se izmenjajo talci. Znano je prizadevanje za rešitev jetnikov in za odpravo smrtnih kazni.

Ko se je sploščka februarja moglo ugotoviti, da so vedno pogostejši zračni napadi na nezavarovana mesta povzročili številne žrtve med civilnim prebivalstvom in porušili mnoge umetnine, je sveti oče — medtem ko so druge sile posredovale pri rdeči vladi — naslovil to pot poziv na katoliška in plemenita čustva po-

veljnika Franca, naj bi nacionalisti prenehali s takim bombardiranjem. General Franco je pokazal mnogo razumevanja za očetovsko posredovanje sv. očeta v prilog nedolžnih vojnih žrtev in je po upravniku poslov pri sveti Stoli, msgr. Antoniuttiju, sv. očetu dal zadovoljive izjave.

Toda, ko se je Cerkev posvečala temu plemenitemu delu, so prišli novi krvavi in kruti udarci, zlasti v Teruelu. Po došli poročilih je bilo od 65 duhovnikov in redovnikov, ki so bili 6. januarja v mestu in so po zmagi rdečih odšli v njihovo območje, 27 duhovnikov masakriranih od komunističnih milicnikov v okolici mesta. Samo dve cerkvi sta ostali od vojnih grozot ohranjeni v predmestju in še ti dva sta bili na bogoskrunski način od istih milicnikov onesčašeni in izropani. Tem žrtvam se sedaj pridružujejo še nove, ki so jih tokrat povzročili ponovni zračni napadi na Barcelono. So to nedolžne žrtve, ki jih sveta Stolica obkrojuje bolj kot kdajkoli. Zvesta svojemu poslanstvu poziva k zmernosti in nasvetuje usmiljenje, da se čim bolj omilijo strahote vojne. Zaradi tega je papež nezavisno od podviga drugih sil dne 21. marca naročil msgr. Antoniuttiju, da v ta namen napravi nov in nujen korak pri generalu Francu.

čeru čul pisk osebnega vlaka, ki bi moral pripeljati v postajo. Takoj je spoznal, da nekaj ni v redu. Sel je pogledat in našel napadno postavljeno kretnico. Zaradi tega je načelnik kaznoval kretnika s 30 dinarji. Ko je prišel kretnik v načelnikov pisarno, je pograbil malo lopato za premog in s njo trikrat udaril načelnika po glavi. Načelnik je takoj umrl.

d Razrešen pravoslavni škof. Pravoslavni sv. sinod je izdal odlok, s katerim razrešuje pravoslavnega episkopa v Peči dr. Nikolaja Velimiroviča dolžnosti upravitelja ohridske bitolske škofije. Na njegovo mesto je bil imenovan zletovski škof Simeon Papović. Dr. Nikolaj Velimirovič je znan kot izrenno bojeviti borilec za pravoslavlje in se je kot tak izkazal tudi v borbi pravoslavne cerkve proti komunistu.

d Rok za zaščito podaljšani. Službeni list je objavil spremembo uredbe o spremembi uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov z dne 23. novembra 1934. Z novo uredbo se kmetičim zadrugam in njih zvezam podaljšuje rok, do katerega morejo zaprositi za zaščito, do 23. avgusta 1938.

d Proti trdi stolici in zlati fili, zdrti in navalom krvi, strpanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda mlo učinkuje in sigurno olajša, a vrhu tega tudi v zastreljih slučajih na odreže.

Oct. rez. 6. br. 2072/38.

d Pametna beseda. »Trgovski list« poudarja glede zadnjih dogodkov v Avstriji tudi sledeče: V veliko gospodarsko korist bi nam mogel biti avstrijski preobrat, če bi manj politizirali in manj zapravljali čas s praznim prerokovanjem, zato pa tem bolj misliti in delati na to, kako bi izpremenjeni položaj izkoristili za sebe. Ne bil bi naš članek popoln, če se na koncu ne bi spomnili še onih naših klavnih junakov malodušja, ki te dni samo jadikujejo, kaj bo in ki na avstrijski preobrat niso znali odgovoriti drugače, kakor da so pokazali vse svoje žalostno malodušje. Da, res bi bilo obupno za nas, če bi njih malodušje zajelo tudi naš narod. Toda te nevarnosti k sreči ni, ker naš mladi in zdravi narod gleda z zaupanjem v svojo bodočnost, dobro vedo, da je srečno prestal

premotil ženo, da je prestopila v adventistovsko vero. Zapustila je moža in otroka ter začela po vaseh prodajati razne knjige in brošure, ki jih izdajajo te krivoverske ločine. Kmet pravi, da so ti agitatorji premotili še okrog 30.000 prebivalcev in jih speljali v svojo vero. Zato zahteva, da sodišče zapre vse krivoverske agitatorje, češ, da so ne samo njemu, temveč tudi mnogim drugim kmetom razdrili zakon, ker so jim žene izvabili v krivo vero.

d Kakor za turških bojev. Z enim mahom s sekiro je odsekal glavo svojemu sosedu cigan Hušin Ramič iz Sarajeva. Cigan se je z Jozo Proto že dostikrat prepiral, vendar sta ga k zločinu največ pripravila brata Vejšan in Hasan Agić. Vejšan se je vprav prepiral z Jozo, ko je prišel cigan in tako močno zamahnil s sekiro proti Jozovemu vratu, da je glava odletela nekaj metrov daleč. Sodišče je obsodilo cigana le na leto dni ječe.

d Rdeči »raj« na zemlji. Slovenski pristajši diktature in pristajši levičarskega stremjenja po svobodi so nas pričeli osrečevati s tovarno za sežiganje mrličev. V zadnji »Delavski politiki«, ki se cedi same skrbi za blaginjo proletariata, šitamo na lepem mestu oglas društva »Ogenj«, ki oskrbuje sežiganje mrličev v sežigalnici (krematoriju) v Gradcu, morda po načelu »Svoji k svojim«. Oglas boče tudi privabiti člane v svoj krog. Spre-

jemmina je enkratna in se plača z ozirom na starost, mesečna članarina pa 15 din, kakor nalašč za tiste reveže, ki jim socialistične fraze objublajo raj na zemlji, če le zavrejo krščanstvo. Pred nekaj dnevi pa smo oglašali v »Jutru«, ki ne more prehvaliti Živkovičeve diktature. Tako so se spet znašli na skupni točki pristajši Živkovičeve in Stalinske diktature, ki se včasih zaradi lepšega tudi spro, kakor Herod in Pilat, ki sta se sprijaznila tisti dan... Kakšna sreča pa je za delavca, če more za 15 din na mesec priti v izrazito kapitalistično društvo in se po smrti dati sežgati v nemškem Gradcu in koliko taki oglaš spadata v delavski list, o tem naj pa delavstvo samo sodi.

d Načelnika postaje je ubil. Načelnik postaje v Vinkovcih je pred kratkem proti ve-

Anglija in Čehoslovaška

Angleški ministrski predsednik je na zgoranje odgovoril te dni tudi sledeče:

»Zdaj nastaja vprašanje, če naj mi mirno vseh naših dosedanjih obveznosti damo Franciji izjavo, da ji bomo takoj stavili na razpolago vso svojo vojaško moč, če bi bila Francija zaradi napada Nemčije na Čehoslovaško pristajena, da izpolni svojo zavezniško dolžnost do Čehoslovaške. Druga možnost je ta: Ali naj takoj izjavimo, da smo pripravljene podvzeti vojaške korake, da preprečimo ogrožanje nedotakljivosti in neodvisnosti čehoslovaške države in sploh vse druge narode povabiti, naj se nam pri takšni izjavi pridružijo.«

»V obliki naštetih možnosti je jasno, da bi bila odločitev, če se naj Anglija vmeša v vojno, angleški vladi odtegnjena in bi moralo angleško jamstvo takoj delovati. Toda s takšnim predlogom se tudi angleška vlada ne more spoprijazniti v zvezi s ozemljem, v

katerem angleške življenjske koristi niso tolike, kakor so v Franciji in v Belgiji. Kaj takšnega Zveza narodov od nas Angležev ne zahteva. Zato izjavim, da Anglija pod nobenim pogojem ne more dati takšnega vneprej obveznega jamstva. Toda pristavljam bi rad, da bo zelo težko mogoče vojno, če in kadar bo izbruhnila, omejiti na dotično ozemlje, in da je tudi nemogoče vneprej napovedati, kako se bo razvila in katere vlade bodo potegnjene v njene vrtnice. Nevzdržljiv pritisk dejstev bo morda postal hušji in težji, kakor vse vneprej dane izjave. V takšnem primeru je brzokone varjetno, da se bodo tudi druge države — razen onih, ki so neposredno v vojni — čutile prisiljene, da se v kratkem času v vojno vmešajo. To bi se zgodilo pri dveh državah kot sta Anglija in Francija, ki ju veže več kot tisočletno prijateljstvo, ki gojijo iste vzvišene misli demokratične svobode in sta enako odločeni, da jih branita.«

Vsak umni gospodar uporablja

HIPOLIN

ki ozdravlja zanesljivo vse oditiske, bube in rane konj in govedi na prsih, plečih, tihku in hrbtu. Cena tubi Din 25.—. Pri prodajalci zveša (lahko tudi v znanikab) poštnine prosto.

Lekarna pri »Sv. Rok«

Mr. ph. Slavko Hočvar

Ljubljana-Biška

Telefon 34-51

že mnogo težje in večje dogodke kakor pa je bil avstrijski preobrat. Zato tudi malodušje, ki so ga pokazali te dni nekateri, ni bilo nič drugega, ko izraz njih osebne slabosti, njih osebne nesposobnosti in manjvrednosti. Preko njih bo zato šel naš narod na delo, da izkoristi možnosti, ki mu jih je dal avstrijski preobrat.

d Še en trgovski parnik dobimo. Znani splitski lastnik trgovskih parnikov, kapitan Evgen Matković, je nedavno kupil v Severni Ameriki nov parnik s 5600 tonami. Parnik je dobil ime »Ljubica Matković«. Parnik ima turbine in najbolj moderne kotle. Sedaj je na poti ter je konec marca došel v Split, kjer bo naložil 5000 ton kornice za Anglijo.

d Novo zdravilišče za jetiko uredi sarajevski okrožni urad za zavarovanje delavcev v okrevališču Kasindol pri Sarajevu.

d Cesto so zaprli. Oni ponedeljek je podjetje »Slograd« d. d. začelo zopet z delom na drž. cesti St. Vid. Zato je cesta skozi St. Vid zaprta in promet začelno usmerjen takole: V St. Vidu se promet odcepi od drž. ceste in se preloži na banovinsko cesto St. Vid-Tacen do Vižmarji, odkoder se usmeri na ban. cesto Jezica-Vižmarje in se pri železniški čuvajnici v Stanečkah zopet priključi na državno cesto.

d Silica z obmejnega mostu. V prazničnem razpoloženju je te dni Radgona pričakovala prvi obisk nemških policistov. Točno ob 12 je v mesto prikorakala četa 250 mož stražnikov, katerim je načeloval polkovnik. Pred četo pa je korakala mestna godba stražnikov iz Dresdene. V mestu, na Hitlerjevem trgu, je došlo izletnike pozdravil občinski odbor z gosposdom županom na čelu in zastopniki vojske. Po eni uri pa so se začeli zbirati izletniki na obmejnem mostu in na mah je bil po njih do polovice zaseden. Slovan je pač Slovan in tudi v tem trenutku so naši Slovenci pokazali pravo sliko slovenske gostoljubnosti. Na mah je bilo iz gostilne Ritonja prinesenih nad 20 litrov vina. Kupice so se izpraznjevale, zanimivo pa je to, da je moral po večini pol čaše vina izpiti naš državljan in polovico nemški stražnik. V tem prijetnem, res slovanskem gostoljubju je bilo izrečenih več prav prijateljskih napitnic. Naj omenimo, da je bil na mostu tudi komandant polkovnik z vsem oficirskim zborom. Po tem gostoljubnem sprejemu so naši

povabili dresdenco policijo, naj prestopi mejo. Kot bi se vsul roj, je nad 100 uniformiranih nemških stražnikov prekoračilo mejo, zasedlo bližnje gostilne, pokupilo izredno mnogo razglednic ter se ob čaši vina iz Slovenskih goric prav toplo in pristrčno razgovarjalo z našimi prebivalci. Prav dobro razpoloženi so uro nato prekoračili mejo in se popoldne ob petih odpeljali nazaj v Gradec.

IZ DOMAČE POLITIKE

d Občinske volitve v 49 občinah so bile preteklo nedeljo 27. marca. Naša stranka je zmagala v 41 občinah, združeni nasprotniki pa so si na znane načine priborili osem občin. Brez nasprotnikov naša stranka nikdar ni bila, vendar so pokazale tudi te volitve, da ima bivša SLS gotovo dvotretinsko večino volivcev za seboj. Na vsak način pa se bo treba pogledati v vzroke, ki so bili merodajni, da v par občinah, n. pr. v Starem trgu, naša stranka že to pot ni prešla.

d Treba je gledati. Francoški poslanik je obiskal predsednika vlade dr. Stojadinovića, da bi se tudi jugoslovanska vlada pridružila francoskemu ugovoru proti priključitvi Avstrije k Nemčiji, a je dobil neugoden odgovor.

Ali je denar v posojilnicah varen

Mnogi mislijo, da so naše posojilnice premajhne, da bi mogle denar varno upravljati in biti vedno tudi likvidne. Pravijo, da se lahko vsak čas zopet ponovi to, kar smo doživeli v jeseni leta 1931 in naslednjih let.

Tudi na to vprašanje je treba odgovoriti, tudi ta strah je treba razgnati. Kriza v jeseni leta 1931 je bila posledica svetovne denarne krize. Je kakor kužna bolezen, ki je bila k nam zanešana od drugod, ki je šla preko vsega sveta in je razmeroma zelo pozno pršla k nam. To bolezen bi bile pa naše posojilnice prav kmalu premagale, ako ne bi bila v aprilu leta 1932 vlada izdala uredbu o zaščiti kmetov. To uredba je po tem vlada kakor harmoniko vlekla in nategovala vse do septembra leta 1936, žal vedno le tako, da je še bolj izpodkopavala zaupanje v posojilnice in vso težo denarne krize valila le na pleča vlagateljev. A kljub vsemu temu danes vsi vlagatelji posojilnic vedo, da niso ničesar izgubili, niti dinarja ne, da posojilnice posta-

jajo likvidne in za vse potrebe izplačujejo, in da se je vlagatelj v času vse dolgotrajne krize njihov denar stalno obrestoval.

In vprašanje varnosti. Posojilnice so vse osnovane na neomejeni zavezi članov; čim bolj se zaščitni režim likvidira, tem bolj stopa ta neomejena zaveza zopet v veljavo. Varnostni zavodu denar ni tako dobro naložen kakor pri posojilnici z neomejeno zavezo, za katero jamči sto ali več kmečkih gruntov. Grunt pa ima, kot pravi narod, do pekla svoje korenine in vedno predstavlja trdno vrednost.

Ustanov, ki jih je med našim ljudstvom začel snovati pozabljeni socialist delavec dr. Janez Ev. Krek, zato ne bomo pustili, ampak so jih bomo še bolj oklenili v zavesti, da so le one temelj našega gospodarskega napredka in blagostanja, praktična šola za gospodarstvo samoupravo in denarne ustanove, v katerih so ljudski prihranki najbolj varno naloženi.

Vsak dinar, porabljen za pravilno nego zob, Vam ustvarja kapital za vse življenje: zdrave, trdne in bele zobe!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

d Kakor mi. Belgijski ministrski predsednik Jaspas je te dni izjavil, da belgijska politika neodvisnosti nikakor ne pomeni preloma s Francijo. »Mi smo realisti (računamo z dejstvi), vendar pa ostanemo zvesti svojim prijateljem.«

d Pravoslavna duhovščina ni zadovoljna s svojimi plačami. Patriarh Gavril je na seji eparhijskega sveta v Sr. Karlovcih dejal, da pravoslavna duhovščina, ki je v dušnem pastirstvu, ni pravično plačana, celo zapostavljena da je. »Duhovnik, ki je služil 40 do 50 let in je upokojen, ne more živeti s 1800 din mesečno. To še za streho ni, kaj šele, da bi s tem še vzdrževal družino. Podvzeli smo vse potrebne korake, da se njihovo materialno stanje izboljša, ker taki dohodki ne zadostujejo niti za najnujnejše potrebe, kaj šele za šolanje njihovih otrok.«

d Nepeboljajvi grešniki. JNS, stranka Zivkovića, Kramerja in Pucija, ne zamudi nobene prilike, da ne bi pokazala svojega velesrbskega značaja. Svoje velesrstvo je ta centralistični stvor kazal ves čas svoje »nacionalne« diktature, svojemu velesrstvu se ne odreče tudi sedaj ne, ko tolče grenek kruh opozicije. To se je posebno pokazalo v borbi proti konkordatu, ko je JNS netila z vsemi silami plemensko mržnjo in hujskala pravoslavni klerikalizem na katoličane. Svoje velesrstvo in zagrizeno protislovensko stališče pa kaže tudi s sedanjimi govori v senatu, ko nastopa proti akademiji znanosti v Ljubljani, ker vidi v tem »separatizem«. In se še dobe Slovenci, ki to stranko slede, ki berejo njeno časopisje in ki z izkoreninjenci slovenskega naroda vred pljujejo na našo slovensko kulturo! K sreči je takih zaslepljenec vsak dan manj!

NESREČE

d Dve nezgodi. V ljubljansko bolnišnico so sprejeli 42 letnega posestnika Blatnika Franca iz Hinj pri Novem mestu. Padel je ponoči s kozolca in dobil hude notranje poškodbe ter si je zlomil hrbtenico. — Nenavadna nesreča se je pripetila 9-letnemu posestnikovemu sinu Cirilu Lavriču v Hrastju pri Moravčah, ki je doma pokladal kravam. Krava ga je sunila z rogom v usta ter mu prebila ustnice in čeljusti.

d Podporni les se je podrli. V premogokopu Uratiz v Zajezdi pri Ivanu v Hrvatskem Zagorju se je te dni pripetila huda nesreča. Trije delavci so ob 2 popoldne prišli v rov ter pričeli razkopavati večjo žilo pre-

Tudi krava zna plavati

Oni dan je bil v Mariboru živinski sejem, ki je bil zelo dobro obiskan. Številnim sejmarjem je po končanem sejnu pripravila veliko zanimivost krava, ki je izvršila nenavadno »junaški« podvig. Kravo je prignal njen lastnik od Sv. Antona od Slov. gorice na sejem. Živinče je imelo prav lep kos poti za seboj ter je bilo gotovo utrujeno. Lastnik pa krave ni mogel prodati. Po končanem sejmju jo je privezal pred sejmiščem, sam pa se je podal v gostilno »Pri klavnicu«, da se okrepča. Kravi pa je dolgo krepčanje njenega gospodarja postalo očividno dolgočasno. Začela je natezati vrv in se je res odtrgala. Podala se je na sprehod ob obrežju Drave. Kmet je opazil njen beg, pa je skočil za njo, pomagali pa so mu še drugi sejmarji. Krava pa se ni dala kar tako ujeti, pa je poskusila z begom. Bežljala je ob Dravi proti brodu, kjer pa ji je prišlo zopet nasproti veliko ljudi, ki so šli od broda v mesto ter so ji zastavili pot. Ker ni imela drugega izhoda, se je enostavno pognala z visokega nabrežja

v deročo Dravo. Zaplavala je v reko in ker jo je kopel očividno veselila in osvežila, je začela plavati vedno dalje od brega. Naenkrat je bilo na obrežju vse živo ljudi, ki so gledali plavajočo kravo. Med njimi je bil tudi nesrečni lastnik, ki je bil žalosten, ker je bil prepričan, da bo živinče utrdilo. Krava pa se je izkazala kot izvrstna plavalka. — Vedno bolj je rezala deročo reko, ki jo je zanesla daleč navzdol, pod hišo posestnika Šmirmaula, pa je vendarle dosegla pobrežko nabrežje. Krava je preplavala na ta način skoraj dober kilometer reke. Na pobrežni strani je splezala na breg, navzgor pa ni mogla zaradi prevelike strmine in prevelike utrujenosti. Mirno se je vlegla ter je čakala na reševalce. Prišli so najprej pobrežki gasilci, ki pa sami niso ničesar mogli opraviti. Poslali so potem po mariborske gasilce. Z vrvmi in škripci so po 3 ure trajajočem prizadevanju spravili kravo le na cesto, kjer jo je ves vesel prevzel njen lastnik.

† Rev. John Plevnik,
župnik v Jolietu v Ameriki.

moga. Podporni les pa se je tedaj podrin in se je na delavce vsula ogromna množina zemlje. Nesrečo je opazil četrti delavec, ki je stal v stranskem kotu, ki pa ni mogel pomagati svojim tovarišem ter so ga našli šele ponoči živega in zdravega, medtem ko so prvi trije delavci bili takoj mrtvi. Do sedaj še niso niso mogli odkopati pogrešanih delavcev, ker so plasti zemlje prevelike. Oblasti preiskujejo vzroke te nesreče.

d Ognjeni zubli so uničili gospodarsko poslopje Jožetu Urbanu p. d. Kmetu v Bohinjski Bistrici. Velika škoda.

d Z drevesa je padel v Škocjanu pri Turjaku sin posestnika 11-letni Alojzij Ponikvar. Splezal je na lipo in se mu je odlomila veja. Pri padcu je dobil nevarne poškodbe.

d Zob se mu je zaril v močgane. Te dni se je pripetilo tole: v Selnici ob Dravi je 22-letni sin posestnika Vinko Namestnik padel na brano ter se je nasadil na zobovje. Zadel je več ran, najnevarnejšo pa na glavi, ker mu je ostrí zob prebil lobanjo ter se zaril v močgane.

d Velik čebelnjak je pogorel v Dragomlju pri St. Jakobu ob Savi ono noč. Bil je takoj v plamenu. Čebelnjak je bil last Petra Grčarja. Čebele niso imele niti časa, da bi mogle ulti poginu. Zgorelo je 30 modernih A-Z panjev, ki so vsi kazali, da so zimo izvrstno prebili in gospodarju obetali vsaj malo plačila za njegov trud. Uničene so tudi vse priprave ter velika zaloga voska. Vse gotovo v vrednosti nad 30.000 din. — Vse okolnosti kažejo, da je bil ogenj podtaknjen.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite jutraj na tešče kozarec naravnega »Franz-Josef« vode

d 17.000 m³ gozda je zgorelo posestnici Alojziji Vračko v Selnici ob Dravi.

d Nad 200 juter gozda je uničil požar v bližini Vinkovcev pri vasi Radno polje.

d Železniška nesreča. Oni večer se je zgodila na postaji Brežice huda nesreča, katere žrtev je postal 19-letni Krašovec Karel iz Dolgega Gradisca v občini Št. Jernej. Tovorni vlak ga je povozil in mu zdrobil desno nogo pod koleno. Ponesrečenca so uslužbenci po-

staje po odhodu vlakov našli med tiri in ga odpeljali v bolnišnico v Brežice, kjer so mu zdravniki morali takoj odrezati desno nogo pod koleno.

d Kozolec in gospodarsko poslopje je uničil ogenj Kralcu Francu v Pečovju pri Teharju.

d Nevaren požar. Dne 22. marca proti polnoči se je vsa trebanjska dolina neznanško razsvetlila. Zagorelo je gospodarsko poslopje pri Zureu v Trebnjem. K sreči je bilo ozračje skoraj popolnoma mirno. Plameni so žvigali visoko v zračne višave. Ogorki goreče slame so pa kakor cunje padali daleč proti Staremu trgu. V veliki nevarnosti je bila hiša z obilnimi skladišči trgovca Groska, ker če bi se tam vnelo, potem bi gotovo nastala

KULTURNI KOTICEK

Mladostovenci, prvi rod

Prišlo je leto 1848, ki je prelomilo našo zgodovino. Marčni dnevi so precej pretresali tega leta Dunaj, nastali so nemiri, narodi v Avstriji so se prebujali tudi v političnem oziru. Cesar Ferdinand je moral obljubiti svobodo tiska in združevanja, ustanovitev narodne straže in ustavo. Ustavodajni državni zbor je sklenil odpravo tlake in desetine proti odškodnini in tako je kmečki stan prišel izpod oblasti grajske gosposke. Slovenski narod je po razglasitvi ustave svobodnejše zadihal in ustanovilo se je več političnih društev in časnikov. Slovenski politični program je bil: Zedinjena Slovenija, to je, da bi se zedinile vse slovenske pokrajine v eno upravno celoto, in enakopravnost slovenskega jezika v šoli in uradih. Narodna zavest se je prebujala. Steber naroda, kmet, se je začel zavedati, da ni več tlačan ampak gospod na svoji zemlji, v njem se je začela prebujati tudi misel o svoji narodni pripadnosti, narod sam je vedno močnejše začutil tuje narodne in socialne zatiralce. V tem okolju je rasla mladina in s temi novimi gibanji prežeta je stopala z delom v bodočnost. Svoboda tiska je prinesla Slovencem tudi precej razmaha. Poleg Novic, ki smo jih dobili že 1843, smo dobili tudi še naslednje

slovstveno glasilo: Vedež (1848—1850) je bil prvi slovenski mladinski list, kamor so pisali mladi pesniki. Slovenija (1848—1850) je imela politične in slovstvene članke. Zagovarjali so slovensko gibanje, poleg tega pa tudi vedno poročali o slovstvenih rečeh. Ljubljanski časnik (1850—1851) je bil vladni list, ki je nadaljeval s slovstvenim delom, katero je opravljal tega leta že ukinjena Slovenija. Slovenska Čbela (1850) je prvi slovenski leposlovni list; bila je glasilo mladega slovenskega rodu na Stajerskem. Izhajala je samo tri mesece v Celju. V istem letu pa je začela izhajati v Celovcu Slovenska Bčela, ki je druga izdaja prej omenjene Slovenske Čbele. Urejeval jo je Anton Janežič. Izhajala je od 1850—1853. Glasnik slovenskega slovstva (1854), je bil tudi Janežičev, izšla pa je samo ena številka. Bil je glasilo novega rodu. 1858 pa je začel izhajati Slovenski Glasnik, ki je 10 let, to je do 1868, bil zatočišče mlajšega pisateljskega rodu. V tem glasilu se je spočela slovenska pesem in slovenska povest. V letu 1848 pa se je začel v slovenskem jeziku vršiti nov razvoj. Zaradi šole in uradov ter zaradi več listov se je potreba po enotnem pismenem jeziku vedno bolj izobraževala. Iz raznih posameznih narečij, v katerih so pisali nekateri pisatelji, je rasel nov jezik. Ilirsko gibanje je povzročilo, da se je to vprašanje enotnega knjižnega jezika rešilo precej hitro.

hleva najbrže več človeških žrtv. V dimniku hiše posestnika Antona Novaka so se okrog 6 zvečer vnele saje ter je večerni veter raznašal daleč na okrog žareče iskre. Na slamnati strehi bližnjega Novakovega gospodarskega poslopja so te iskre kmalu zanetile požar ter je bila streha v nekaj minutah vsa v plamenih. Ogenj se je bliskovito širil ter je zajel celo poslopje. Na reševanje živilskih zalog, strojev in voz ni bilo misliti, skušali so samo rešiti živino iz gorečega hleva. Poleg lastnika Antona Novaka so planili v hlev odvezovat živino poštvalni njegovi sosedje delavci Peter Fižolnik, posestnik Rudolf Vogrin, zidar Alojz Čuček in posestnik Nerat Franc. Naenkrat pa se je tramovje s stropom hleva vred sesulo na reševalce ter jih pokopalo pod seboj. Z veliko težavo so jih ostali gasilci rešili goščo strašne smrti, zadobili pa so vendar vsi izredno hude opekline po vsem telesu. Najhuje sta prizadeta Čuček in Vogrin, ki sta tako opečena, da jima je meso na rokah in na glavi kar odstopilo od kosti. Vse ponesrečence so domačini takoj naložili na vozove ter jih prepehljali v mariborsko bolnišnico. Poškodbe Vogrina in Čučka so tako nevarne, da najbrž ne bosta ostala pri življenju. Pa tudi trije ostali ponesrečenci se bodo morali dolgo časa zdraviti. Nesreča je vzbudila v vsej okolici veliko sočutje z ubogimi žrtvami.

d Po nesreči jo je ustrelil v usta. Bilo je tle dni v Hudem pri Trzinu. Zjutraj med 6. in 7., za kovorsko sv. mašo, sta bila pri Zupanovih, p. d. »Bsnakovih« sama doma 30-letni Zupan Miha in njegova žena, s katero se je poročil pred 5 leti. Hotela sta menda iti na Brezje in še toliko časa počakati doma, da pridejo ostali domači od sv. maše iz Kovorja. Miha, ki se je tedaj mudil na dvorišču, je opazil grobo vrabec in je skozi okno prosil ženo, naj mu da flobertovko, ki jo je imel zavito v suknjiču v hiši. Žena mu je kar s suknjičem vred pomolila skozi okno flobertovko, ki pa se je pri tem, ko jo je prijel Miha v roko, po nesreči sprožila ter je krogla zadela ženo naravnost v usta ter občila pod lično kostjo. Ranjeno ženo so pripeljali v ljubljansko bolnišnico. Kakor smo zvedeli, poškodba ni smrtno nevarna, kajti Zupanova je že zapustila bolnišnico, kjer so ji vzeli svinčenko iz glave.

RAZNO

Sprejemajo se do 15. aprila v pehotno podčastniško šolo v Belgradu in Zagrebu mladeniči stari od 18 do 21 let. Pojasnila se dobijo pri Per Francu, kapelcnu v pok., Ljubljana, Maistrova ul. št. 14. Priložiti je kolek za 6 din za odgovor.

Brez težav deluje Darmol, K temu prijetnost pri uporabi: nobenega kuhanja čajev, niti poliranja kroglic in ne grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušenimi preparati, temveč uredite svoje prebave s priljubljenim odvajalnim sredstvom. Dobi se v vseh lekarnah. Reg. 25.801/37.

Na Sveto goro pri Gorici in v Padovo-Benetke bo prelep romarski avtoizlet po anizani cesti za velikonočne praznike. Brezplačna navodila pošljiša »Družina božjega svetca«, Ljubljana, Sv. Petra nap. 17.

K. M. B. na Trsat in na prekrasni otok Rab bo tudi letos običajno romanje o blinokostih. Navodila z lepimi slikami pošlje vsakomur brezplačno »Družina božjega svetca«, Ljubljana, Sv. Petra nap. 17.

Društvo »Naša skrinjca« izda na Veliko noč pravo domaćo »Drčvac« blago in prvo letošnjo številko »Naše nošec«. Opozorjamo trgovce in običajce!

NOVI GROBOVI

d V Jolietu Illinois v Ameriki je odšel po večno plačilo tamošnji župnik gosp. John Plevnik. Naj počiva v miru!

d Fantič, le gori vstan', pojdiva za Jezusom... V Gorici vasi pri Ribnici je umrl Stefan Bojha. — V Klečah je preminula Terezija Lenče. — V Dravljah je izdihnil dušo posestnik in mizarški mojster Jožef Zagar. — V Framu pri Mariboru je zapustila solzno dolino mati ravnatelja Sadjarske in vinarske šole v Mariboru, 82 letna Antonija Pristanik roj. Kodrič. — V Raki pri Krškem so djali v grob 54 letnega župana Matijo Cemiča. — V Križah na Gorenjskem so pokopali Angelo Omerza roj. Čučnik. — Na Pobrežju pri Mariboru je našel zadnji počitek poštni poduradnik Friderik Černec. — V Škofji Loki je odšla k Gospodu po večno plačilo urušinka 54 letna m. Marija Norberta, med svetom Katarina Božnar. — V Mali vasi pri Ježici je zapustila solzno dolino posestnica Marjeta Skrlep roj. Vodnik. — V Slovenskem Javorniku je na veke zatisnil oči Ernest Rabič. — V Kamniku je mirno v Gospodu zaspal graščinski oskrbnik Josip Gerlovič. — V Radovljici je v 79. letu starosti umrla Marija Meršol roj. Kobler. — V Ljubljani so umrli: bivši prodajalec sadja Franc Tesner, trgovka Marija Kavečič, banovinski računski uradnik Možina Ivan, orožniški stražmojster v pokoju Franc Brodnik, najstarejša urušinka 84 letna sestra Roza Spehjak, Marija Klemenčič roj. Strehovec, Frančiška Starin roj. Hribar, Franja Lavtižar roj. Pesjak, dijakinja Mimica Tomažič.

Harun al Rašid, veliki kalif, je hotel preskusiti razsodnost svojih podložnikov. Preoblekel se je in na trgu prodajal cekine za mali bakreni navec. Pametni so kupovali, drugi pa so smatrali prodajo za sleparijo. Kot Harunu al Rašidu se godi nam, ki priporočamo za pranje priznano dobro terpentinovno milo Zlatorog. Razumne gospodinje perejo z njim, — druge pa v svojo veliko škodo preslišijo naš glas.

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

Sokolski fantje in mladina

Duhovščina v Ljubljani (morda tudi po deželji) je bila zadnje tedne stalno izpostavljena zasmehovanju malih fantičev in celo deklic. Zgrabeč okoli cerkva, mestnih župnišč in cerkvenih vrtov so bile ponoči preslikane s sramotilnimi napisi proti duhovščini. Med temi napisi je bil še najbolj nali napis: »Dol s farji!« Drugi napisi pa so bili mnogo bolj odvratni in kar težko bi bilo verjeti, da more mlad človek napisati tako sramotilne napise na zid tega ali onega poslopja ali ograje, ki slučajno pripada župnišču. Se več: skromen ljubljanski duhovnik je bil na cesti napaden od malih fantičev, ki so za njim kazali jezike, mu kazali osle in ga zmerjali: »Glej ga farja!«

Naključje je nanoslo, da je ljubljanska policija izsledila nekaj teh fantičev in deklic ter jih zasilila. Niso vsi sedaj na policiji, toda nekaj jih je le. Zgodilo se jim seveda ne bo nič hudega, zaktaj tudi policija ni tako huda, kakor so si ti otroci predstavljali, vendar pa je policija preiskava odkrila marsikaj zanimivega. Trenutno zaslišuje policija tri dečke, od katerih sta dva stara po 12 let, eden pa 14, in dve deklici, stari po 12 let. Vsi otroci so gojenci otroškega zavetišča na Taboru. Ko so jih stražniki in pozneje policijski komisariji izpraševali, kako so mogli priti na to misel, da sramote duhovščino, so otroci izjavljali: »Sokolski fantje so nas naučili!« Nihče teh otrok pa dosedaj še ni povedal imena onih vrlih sokolskih fantov, ki so te otroke učili tega početja in verjetno je, da otroci teh imen tudi ne vedo. Sokolski fantje so se pač poskrili.

V sokolskem domu na Taboru otroci prejemajo hrano, toda zavetišče vzdržuje mestna občina. Sedanja uprava mestne občine gotovo ne želi take vzgoje, prav tako ne tudi minister za telesno vzgojo dr. Miletič, ki je pri zadnjem svojem obisku v Ljubljani naglašal, da mora biti sokolstvo strpno. Hujskanje mladine proti duhovščini pa je več kot nestrpno, je sovraštvo in zloba.

Ribnica v taboru JRZ

Ribnica. V nedeljo, 20. marca je imela kraj. organizacija JRZ v Ribnici letni občni zbor, ki je pokazal, kje je ogromna večina prebivalstva ribniške doline. Polek obnega zbora je presegel vsako pričakovanje. Predsednik kraj. organizacije JRZ g. župan Dav. Onič je podal podrobno poročilo o delu v preteklem letu. Število pristavev stranke so je dvignilo za polovico. Vse prireditve stranke so odlično uspeli, kar je dokaz, da je med člani stranke ljubezen in sloga. G. župan je podal tudi obširno poročilo o občinskem gospodarstvu, ki so mu navzoči z zanimanjem sledili. Posebej je omenjal, da smemo po zaslugi naših vodilnih moči pričakovati, da se nam kmalu uresniči naša dolgotrajna želja po prepotrebem vodovodu. Tajnik kraj. organizacije g. Kožuh je podal jasno poročilo o političnem položaju, ki so ga poslušali živahno odobraval. Gosp. dekan A. Skubic je jasno razložil važnost naših podeželskih hranilnic in posojilnic, ki so te dni po zaslugi naših prijateljev na vladi zopet začele s poslovanjem. Pozival je zadržanje k zaupanju in grajal one, ki skušajo majati temelje slovenskega združništva. Kriza združništva je premagana in na nas samih je, če hočemo, da bo združništvo čim prej začelo svoje plodonosno delo tam, kjer ga je pred leti brez svoje krivde moralo prekiniti. Oh sklope zborovanja je bil s velikim navdušenjem izvoljen stari odbor s priljubljenim g. županom Oničem na čelu.

RAZGLED PO SVETU

Bratomorna vojna v Španiji

Položaj na španskem bojišču za republikanske čete se v preteklem tednu ni prav nič zboljšal. Čete nacionalističnega generala Franca so že prestopile meje Katalonije, ki ji je glavno mesto komunistična Barcelona. Vedno večja je nevarnost, da bo Katalonija kmalu odtrgana od ostale rdeče Španije. Ko Francovi vojaki prodro do morja, bo tudi usoda Madrida zapečatena. Francovi aeroplani slejkoprej ne prestando mečejo bombe na Barcelono in druge rdeče kraje in povzročajo seveda veliko škodo. Pri tem padajo tudi nedolžne žrtve, kar

pa je neizbežno, saj se nahajajo v Barceloni celi polki rdečega vojaštva ter velike zaogre streliva in orožja. Starčki, žene in otroci bi se iz takih krajev, dokler vojne ne bo konec, pač morali izseliti. Kako strašno je bombardiranje iz zraka, nam dokazujejo številke. V 24 urah od 17. do 18. marca je bilo samo v Barceloni zaradi bombardiranja 875 mrtvih, 1500 ranjenih, 48 poslopij popolnoma razdrtih, a 75 hudo pokvarjenih. Požarne brambе so bile brez moči, saj je v mestu istočasno gorelo na 42 krajih.

Vojna na Daljnem vzhodu

V Srednji Kitajski se bijejo ogorčeni boji med japonskimi in kitajskimi četami. Japonci trdijo, da se zmagaja za važno železniško križišče Sučov nagiba na njih stran in da so imeli Kitajci zelo hude izgube. Na drugi strani pa poročajo Kitajci o svojih znatnih uspehih na severnem bojišču ter o dveh velikih zmagah v pokrajinah Sansi in Santung. Kitajske čete so menda izvedle več posrečenih napadov na Japonce v pokrajini Topto in severnovzhodno od

Rumene reke. Vse kaže, da pripravljajo Kitajci velik spopad z Japonci.

Sun Jat Senov sin, ki mu je bil oče kitajski državni predsednik, je te dni izjavil: »Ne bomo se vdači in borili se bomo do poslednjega moža.« Ob zaključku zasedanja japonskega parlamenta pa je predsednik japonske vlade knez Konoje rekel: »Nekateri menijo, da se kitajsko-japonska vojna bliža koncu. Motijo se, v resnici se je — šele začela.«

ITALIJA

»Mussolini pride v Trst. Mussolini je sprejel 25. t. m. tržaškega prefekta, tajnika primorskega fašija in tržaškega župana, ki so ga prišli pozdravit. Poročali so mu o stanju mesta ter province in so izrazili tudi skrb za bodočnost Trsta. Mussolini je odgovoril, da bo Trst kmalu sam obiskal, in je dejal, da bo vlada tudi v novem mednarodnem položaju skrbno branila gospodarske koristi Trsta. Ta izjava je vzbudila precejšnjo pozornost. Glavna bojazen, ki je v Trstu zadnje dni zavladala, je, da bi po priključitvi Avstrije k Nemčiji občutno trpele tržaško pristanišče. — Nove cene za surovo maslo je predpisala oblast Julijske krajine. Cene za običajno surovo maslo so 11 lir (okrog 25 din) za kilogram. — V 92. letu starosti je v Ledinah na Vrsniku umrla Marija Vehar, p. d. Hribčeva teta. — Na Premu je umrl trgovec Valentin Repinc, doma iz Boh. Bistrice. — Časopisje poroča, da je bilo v zadnjem času v nekaterih cerkvah v Primorju zopet dovoljeno slovensko zbrano petje. Tudi več prosvetnih prireditev so dovolile oblasti v Trstu. Zlasti željno pričakuje ljudstvo slovenske oziroma hrvaške tečaje za otroke.

»Na Jadranu je resnični mir. Ob obletnici jugoslovansko-italijanskega sporazuma pišejo Italijanski listi tudi sledeče: Z ozirom na ta sporazum so v Belgradu mnogo pridobili na moči glede notranje politike, pa tudi v pogledu zunanje politike. V resnici sporazumi Jugoslaviji jamčijo nove pogoje miru in moči. Ta politika zrelosti in popolne državne neodvisnosti jamči Jugoslaviji popolno varnost na vzhodnem koncu nasproti Bolgariji, na vzhodni strani pa Italiji ob Jadranskem morju. Jugoslavija, ki jo vežejo prijateljski odnosi z Nemčijo in ki se je približala tudi Madžarski, uživa danes popolno varnost in ugled v Podonavju in na Balkanu. Razvoj dogodkov je povzročil

sporazum z Bolgarijo. Na Jadranskem morju vlada v resnici mir, nasprotno s stanjem na drugih mejah, ob drugih morjih in ob drugih evropskih rekah. Za tam nihče ne ve, kakšna bo bodočnost, kajti vse bolj se kopičijo razna nerazumevanja in velike vojne priprave. Na Julijski meji in ob Jadranskem morju sta dva mlada naroda našla prijateljsko razumevanje, široko možnost sodelovanja in spoštovanja svojega zgodovinskega poslanstva.

NEMCIJA

»Dve tri iz Korotana. V Zahomcu je umrla Šimanova mati. — V Svečah je odšla v večnost Lucija Ruprecht, mati tamošnjega župnika. Dosegla je 86 let. — V Vodiči vesi je na veke zatisli oči 80 letni Napokojev oče. — 10. aprila bodo glasovali tudi Avstrijci v inozemstvu. — V Kamnu pri Tinjah je umrla gostilničarka Deutschmann. — Prejšnje avstrijske oblasti so izgnale iz Avstrije brez vsakega razloga sedem jugoslovanskih državljanov, ker je jugoslovanska vlada izgnala zaradi agitacije za habsburgovce nekatere Avstrijce. Sedaj so nemške oblasti dovolile vsem sedmim jugoslovanskim državljanom, da se morejo zopet vrniti v Avstrijo.

»Izjava avstrijskih škofov. V vseh katoliških cerkvah so ono nedeljo prebrali sledečo izjavo avstrijskih škofov. »Po najglobljem prepričanju in na lastno pobudo podpisani škofje avstrijske cerkvene province izjavljamo, z ozirom na zgodovinske dogodke, ki so se odigrali v nemški Avstriji, tole: Z zadovoljstvom priznavamo, da je nacionalistično gibanje na polju narodne in gospodarske obnove, kakor tudi na polju socialne politike in nazadnje na polju skrbstva za najsiromašnejše sloje naroda, izvršil in da še opravlja pomembno delo. Istočasno smo prepričani, da je po zaslugi narodnosocialističnega gibanja odstranjena nevar-

nost pred boljševizmom, ki vse ruši in vse uničuje. Škofje spremljajo bodoče delo nacizma s svojimi najboljšimi željami in s svojim blagoslovom ter priporočajo tudi vernikom, da se tako opredele. Mi podpisani škofje smatramo, da bo o priliki glasovanja naša nacionalna dolžnost, da se kot Nemci izrečemo za Nemčijo ter pričakujemo tudi od vseh vernih kristjanov te dežele, da se zavedajo tega, kaj dolgujejo svojemu narodu. — Dunajski kardinal Innitzer je dodal izjavi, poslani na pristojno mesto, tole spremno pismo: »Čast mi je poslati priloženo izjavo avstrijskih škofov. Iz njene vsebine se bosti mogli prepričati, da smo mi avstrijski škofje prostovoljno brez kakšne prisiljenosti izvršili svojo narodno dolžnost. Ze vnaprej sem prepričan, da bo ta izjava začetna točka za složno sodelovanje.

ČEŠKOSLOVAŠKA

»Ne preveč zavidičljive čase preživljajo Čehi. Združitev Avstrije z Nemčijo je zelo okrepila nemško narodnosocialistično stranko v češkoslovaški državi. Razen nemških socialnih demokratov so stopile te dni z omenjeno stranko v ozko zvezo vse nemške stranke v republiki. Češki Nemci, ki jih je nad 3 in pol milijona, zahtevajo najširšo samoupravo, prav tako Slovaki pod Hlinkovim vodstvom. Vse kaže, da bodo morali doslej akoraj samo odločujoči činitelji na Češkem preurediti češko državo po švicarskem vzorcu, ki jamči popolno enakopravnost trem narodom, če ne — bo jo.

DROBNE NOVICE

V Parizu menijo, da bodo odslej Jugoslavija, Italija, Nemčija in Madžarska stvorile posebno zvezo.

Novo litovsko vlado je sestavil vrhovni kurat litovske vojske Vironasu.

Diplomatski predstavnik Madžarske je izročil svoje poverilnice vladi generala Franca v Burgosu.

Zenske bodo morale na fronto v komunistični Kataloniji.

Velike protizidovske demonstracije so bile v poljski Varšavi.

9 milijard dinarjev znašajo kmečki dolgi v bivši Avstriji.

Nemški minister — general Göring je prišel na Dunaj, kjer je bil seveda slovesno sprejet.

350 članov je izstopilo iz češkoslovaške komunistične stranke zaradi zadnje moskovske komunistične morije.

Okrog tri četrtine poslancev je dobila bolgarska vlada pri dosedanjih treh delnih volitvah.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLJO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA«, JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

PODOMOVINI

Iz raznih krajev

Bloke. V nedeljo so vzeli od nas slovo naš župnik Viktor Svigelj, ki so službovali pri nas skoraj polnih 24 let. Na lastno prošnjo jim je podeljena župnija St. Jurij pri Grosupljem. Gorečemu dušnemu pastirju, neutrudljivemu spovedniku in za vse dobro vnetemu duhovniku izražamo farani tem potom svojo hvaležnost in želimo mnogo blagoslova božjega v novem delokrogu. Sentjurčanom čestitamo, da so dobili tako zglednega duhovnika in velikega prijatelja mladine in trpečih bolnikov. — Farani

Dragatuš. Občinske volitve 27. marca so izpadle sledeče: JRZ 193 glasov (62% oddanih glasov), opozicija 125 (38% oddanih glasov). Volivna udeležba nad 75%. S tem je padla trdnjava Mačkovcev v Beli Krajini. Nasprotniki iz Crnomlja so napeli vse sile. A Dragatušci so preveč izpregledali in prišli do samozavesti. Pokazalo se je pa tudi, kdo je bil kriv nemira pri petomajskih volitvah. Vse je bilo lepo v redu in mirno in je takrat res delal užajen čut pravičnosti in ljudstvu.

V Catežu pod Zaplazom so položili k večnemu počitku 70-letno Marijo Babič roj. Anžur. Naj v miru počiva!

Bohinjska Bistrica. Po desetih dneh smo imeli zopet požar. To pot je začelo goreti pri posestniku Urbanu p. d. Kmetu in sicer gospodarsko poslopje. Zgorel je bila, da je skedenj in veliko krme. Sreča v nesreči je bila, da je bilo podnevi ter so bili gašilci takoj na mestu. Bila je v nevarnosti vsa epodnja vas, ker je vlek močan veter. — Lesna kupčija se je zaustavila, ter je pričelo po žagah delo pnehavati. Treba bo na kak način odpomoci, da ne bo prišla brezposelnost. — Fantovski odesk je imel na praznik sv. Jožefa skupno sv. obhajilo. Lepo število fantov je pristopilo k mizi božji — med njimi 6 v krojih, kar je bilo za Bistrico novost.

Raka pri Krškem. V torek 22. marca smo položili k zemeljskemu počitku župana Matija Cerniča. Pogrebne obrede je ob domačih g. duhovnikih opravil ž. g. svetnik Fr. Golob iz Kostanje-

vice. Ob grobu pa se je poslovil od blagega pokojca kosianjeviški g. župan Likar. Pevec pa so zapeli več nagrobnih. Kako je bil umrl Matija priljubljen so pričali kropilci, ki so se trumoma zgrinjali krog mirvaškega odra, in množice pogrebcev, ki so ga spremljale na poslednji poti. Bil je dokaj izobražen pa prav tako tudi skromen. Nikdar ni silil v ospredje. Svoji družini je bil dober oče, narodno zaveden, kot katoličan pa pravi značaj. Ob poslednjih obč. volitvah je bil kot nosilec liste JRZ izvoljen za župana. Srečna hiba, ki ga je nadlegovala že nekaj let, mu je sedaj izkopal prerani grob. Počivaj v miru blagi Matija!

Dolenjske Benetke. Pretekli teden moremo zabeležiti med nesrečne, anj smo imeli kar dva požara. Kočarica Kastele Marija je bila vsaj toliko previdna, da je imela naročnino za »Domoljuba« plačano v januarju in sedaj ko ji je pogorela hišica, bo pa tudi »Domoljub« storil svojo dolžnost a podporo tisoč dinarjev. — Obesila se je na skednju, ko je rezala seno za živino, Juršič Marija. Vzrok je omračenje uma. — Priveditev v društveni dvorani za materinski dan je zelo lepo uspela. — Krajevna organizacija JRZ je imela zadnjo nedeljo občni zbor, ki so se ga naši moške številno udeležili.

Ajdovec. Na dan Marijinega oznanjenja je imela fantovska Mar. družba lep praznik. V Mar. kongregaciji je bilo sprejetih 14 fantov. — Letošnja pomlad je zelo suha. Pomanjkanje vode je pri nas splošno. Cisterne so prazne. V vaških lužah je še nekaj vode, pa bodo tudi te kmalu prazne. Nekateri že vozijo vodo iz 2 uri oddaljene Krke. Slabi so časi, ker je lani toča vse stolkla. Nimamo vina, sedaj bo pa še vode zmanjkalo, tako da ne bomo imeli kaj piti. Onstran Krke bodo dobili vodovod. Kaj pa pri nas?

Staša Oselica. Čvetni teden bo po dolgem času v naši fari sv. misijon, ki ga bodo vodili gg. lazaristi iz Grobelj. Upamo, da bodo farani brez izjeme porabili to izredno priliko milosti in se pridno udeleževali misijonskih pobožnosti. — Pretekli teden smo v naši župni cerkvi povečali in prenovili pevski kor. Lepo novo ograjo, ki je

prav okusna, je izdelal tesarski mojster Mrak iz Lučen, ki ga vsem toplo priporočamo. Zahvalujemo se možem in fantom, ki so požrtvovalno pomagali z vožnjami in delom, da se je potrebno delo v korist naše cerkvice izvršilo.

Mirna peč. Naše prosvetno društvo je pred pustom uprizorilo igro »Deseti brate«. Udeležba je bila tako obilna, da so morali to igro teden pozneje ponoviti. Vsi igralci so prav dobro izvršili svoje vloge, posebno nam je ugajal deseti brat in »Krvavelec«. — Dne 19. marca na praznik sv. Jožefa je bila akademija fantovskega odseka. Vse točke so se prav točno izvajale. Vsi smo bili naravnost presenečeni nad lepimi prizori in občudovali naše mlade fante, da znajo tako lepo nastopati; da, to je res pravo izobraževalno delo, le tako naprej, fantje. — Dne 23. marca se je vršil tu občinski ogled zaradi nekkih svinskih hlevov, a je žalostno potekel, ker so pri tem ogledu šoloobvezni otroci z očetom vred z nedostojnimi medklici in opazkami napadali navzočega duhovnika, ki je prišel svojo posestno pravico zastopati in braniti, vsi navzoči so se zgrajali nad tako podivjanostjo mladine — V zadnjem času je bilo v Dolnji vasi poskušanih več vlovov, a so vlovilce domačini še pravočasno pregnali; en teden preje so tu v trgovini g. Lenarčiča vlovili tatovi in jo spetno izpraznili. Kakor se opravičeno sumi, mora v bližini obstojati neka tatinska družba. Zato upamo, da se bo našim vrlim oročnikom posrečilo izslediti to tatinsko gnezdo.

Poljane nad Škotoj Loko. Na račun koruze, ki jo je dobila naša občina, se bodo popravljale tudi hribovske poti, to so občinske poti I. reda. Prav je to, saj so te poti navadno zelo zapostavljene in jih morajo vzdrževati hribovci sami poleg tega, da prispevajo v davkih za obč. poti I. reda. — Naša posojilnica ima že 75.000 din novih vlog, ki so redno razpoložljive. Posnemajte! Domače prihranke v domač zavod za obnovo domačega gospodarstva! — Fantje in dekleta se pripravljajo, da nam pokažejo, kaj so se naučili v zimskem času. Akademija bo na belo nedeljo pri Čudetu. Bomo šli gledat.

Cerkije pri Kranju. Delo pri urejevanju pokopališča se je pretekli teden zopet pričelo in lepo napreduje. Spomeniki so že vsi odstranjeni, tako, da se lahko brez ovire zravnava svet in urejuje nova pota. Nekateri so tudi prenesli ostanke mrtvih v nove grobove. — Fantovska akademija je dobro uspela. Fantom moramo za priveditev

RAZNO

L. Ganghofer:

70

Martinj kloster

Roman iz začetka 12. stoletja

Postovenil Blaž Poznič

Ko je Zigenot uzrl hlapca, je skočil z razgledišča in odpahnil ogradna vrata. Viho je za pozdrav samo nemo prikiml in lovil sapo. Ajgel in Kaganhart sta kanila nehati z delom, toda Zigenot jima je pomignil, naj ostane. »Kako ste hodili tja gor?« je vprašal tiho.

»Ne dote ne alabo. Bila je grda pot v temi in snegu. In pod Ledenikom je počila zemlja — za klastro široko — morali smo zaviti daleč okoli, da smo prepad obšli. Tvojo sestro je pot zelo zdelovala, toda Rudlib jo je podpiral in ji pomagal, ker jo ima zares rad, in ona se mu je v težavah in stiskah venomer nasmihala.«

Zigenot se je oddahnil. »Rotica je v dobrem varstvu! Če bi le za mater še vedel, kje bi bila na varnem pa bi me nič več ne skrbelo. Toda mati noče zapustiti domačega ognjišča... njegov pogled se je obrnil proti križu, »in noče imeti pravega zaupanja v dobrega, močnega Pomočnika.« Položil je dlan hlapcu na ramo. »Nocojšnje nočne poti ti ne bom pozabil. Podpirajva samostance v njihovi pravici — in kadar se vrne zopet mir, boš svobodben mož, in sam ti postavim hišo, da boš prebival pod lastno streho.«

Hlapca je obšla temna rdečica in njegove oči so se zasvetile; toda odmalaj je z glavo. »Ostaj bom pri tebi. In podil me menda ne boš!«

Zigenot se je nasmešnil. »Govorila bova še o tem, menim. Zdaj pojdi v svojo čumnato, preobleci se in si odpodij!«

»Da bi počival, gospod? Drugikrat, ne pa danes. O krvi se govori med ljudmi in voda je kriknila zoper nas!« Hlastno šepetajoč je povedal Viho, kaj je videl in slišal v Unterštajnovem lesu.

Zigenot je prikiml. »Danes ali jutri, kri terja svoje pravice! Besede, ki jih je spregovoril Hanecer, se bodo širile in rastle, dokler se njihov odmev ne bo odbil skozi Vacemanovo okno.« Resnobno se je ozrl skozi sivi dež ob falkenštajnski steni navzgor in segel po nož. »Zapri za menoj vrata, Viho, poklical bom županove ljudi, naj pridejo v naš ogradi!« Kakršnen je bil, brez plašča in oborožen samo z nožem, je zapustil dvorišče.

Ko je prišel Viho k razgledišču, so ga možje radovedno in v skrbeh obstopili. Povedal jim je, kaj se je zgodilo; stari planšar je zagodel nekaj nerazločnih besed v brado. Kaganhart je prestrašen odprl usta in plaho gledal, Ajgel je pa oprijel zopet za delo in se smejal ko mlad fant, ki mu je rekel oče: »Obrni se, fant, in ko dokončaš, pojdi na ples!« Viho si je ožl z obema rokama mokrote iz obleke in vzel Zigenotovo sekuro. Zamolklo so odmevali v šumu dežja silni udarci, s katerimi so zabijali možje debele kole v zemljo.

Kakor siva zavesa se je videl dež pred Vacemanovo hišo. Na grajskem dvorišču ni bilo čuti nobenega glasuj perjad se je stiskala pod hlevskimi napuščmi, psi so ležali v svojih kolibah, od pavov se je zatekel eden v grajsko lopo in si je čistil moko perje. Samo zveri, ki so bile v paličastem oboru brez varstva prepuščene dežju, so tekale v svoji ječi gori in doli, otresale mokro kožuho in renčale.

Rimiger, ki je stčpil z Otlohom iz sokolnjaka, je pogledal skozi dež po zastrtih gorskih vrhovih. »Ali greš z menoj?« je vprašal.

biti hvaležni in jim želeli naj s takim navdušenjem se v bodoče vtrajajo pri delu. — Lepa je bila tudi Materinska proslava, na kateri so med drugimi nastopili otroci s ljubko igrice »V kraljestvu palčkov«. — Na Sp. Brniku je umrl Janes Žnidar v 81. letu starosti. Bil je zvest čitatelj »Domoljuba. Sveti naj mu večna luč!

Cleveland — Amerika. Stanujem s svojo materjo nasproti cerkve Mar. Vnebovzpetja, kjer župnikuje g. Viktor Hribar. Skoraj vsak dan se udeležujem službe božje. Prav lepo je gledati, kako pripeljejo vsako jutro pred začetkom šole šole mladiño od 6. do 18. leta k maši in jih nad polovico pristopi k sv. obhajilu. Večkrat mi mislim, če bi ne bilo mogoče kaj takega uvesti tudi pri nas doma. Raškim fantom, članom Fantoveškega oddelka sporočam, da se njihova zastava širi in lepša. Dorovali so zopet: Al. Breznikar, roj. Božič iz Zaloč 6 dol; moj brat Jože 5 dol.; njegov sin 1 dol.; J. Jalovec, Fr. Bobnič, Al. Sims po 1 dol.; A. Rolih, A. Valončič, Fr. Grmek po pol dolarja. Vsem sem se v Vašem imenu najlepše zahvalil. Imenovani dobrotniki so me naprosili, naj potem »Domoljub« sporočim najlepše pozdrave njihovim sorodnikom v starem kraju. Tudi jaz iskreno pozdravljam vse svoje prijatelje in znance. — Fr. Mrgole.

Št. Andrež pri Volenu. V torek zjutraj, dne 22. marca, je umrla Jera Tajšek, posestnica v Dobriču. Naj v miru počiva! — Še isti dan popoldne je preminul mladi posestnik, tudi iz Dobriča, Gabriel Dedič. Kljub temu, da so padali po njem udarci krute usode, ni klonil ter je njegov močni duh kljuboval vsem zaprekam. Počiva v miru!

Sv. Marjeta nje Ptuj. Na praznik Mar. oznamenja je dekliška zveza proslavila materinski dan v Slomškovem domu. Dvorana je bila nabito polna mater in deklet. — V nedeljo 27. marca po rani

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v barvni tisk. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«. Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

maši je bil sestanek vinogradnikov, kjer je predaval g. Grobler od Sv. Barbare. Tam nameravajo ustanoviti vinarsko zadrugo. Ker imajo tudi naši župljani v Hlokazah dosti vinogradov, je tudi naš vinogradnik povabil k zadrugi. Bog daj uspehi! — Popoldne smo pa doživeli precej strahu. Ob 12.30 je nastal precej močan potres z močnim bučanjem. Ljudje so vznemirjeni mestoma bežali iz hiš. Škode potres ni povzročil.

Leskovec pri Kriku. Življenje našega vinogradnika je trdo in mu večinoma njegovo težavno in z velikimi stroški združeno delo ne prinaša tistih koristi, ki bi mu jih moralo. Prekupčevalci z vinske kapljice množega našega človeka zlorabljajo, ker je v stiski za denar, pa da svojo vino kakor se komu ziblje plačati. To so zares v nebo vpijejo stvari. Zato ne smemo tega več mirno gledati, da nas bo vsak zlorabljal, komur se bo zahotelo. Naša večja želja je, da se kmalu usmrti načrt, ki predvideva tudi za naš kraj vinarsko zadrugo, ki bo vsakemu plačala njegov pridelek, kakor je primerno.

Podbrezje. Na svojem lepem posestvu v Podbrezju je na praznik sv. Jožefa obhajal v krogu svoje družine Jože Aizman p. d. Sparovčev oče, svoj 70. god. Mož je pošten katoliški Slovenec. V njegovo hišo prihajajo samo katoliški časopisi. Želimo, da bi dočakal še mnogo srečnih in zadovoljnih let!

Slovinci v Zagrebu. V mesecu marcu je bilo življenje med katoliškimi Slovenci v Zagrebu, ki se zbirajo okrog Slomškovega prosvetnega društva, zelo živhalno. Najprej smo se s Materinsko proslavo (6. marca) oddolžili svetemu spominu naših dobrih mater. Na sporedu je bila prelepa Meškova igra »Matte«, govor in deklaracije. Teden dni pozneje smo se zopet zbrali v Jeronimski dvorani, kjer smo se vstopili v življenje in delo nadškofa Jegliča. Gledali smo film in skriptično sliko o Jegliču, govoril pa je g. V. Zor iz Ljubljane. Pravi, da gre v tretje rado. In tako smo se 20. marca napolnili Jeronimsko dvorano in se za nekaj uric odpravili v Sveto deželo, kamor nas je ob nazornih slikah popeljal g. Anton Bergant. To so bile res lepe prireditve, za katere smo hvaležni prirediteljem in predavateljem. — 10. marca je bil v Slomškovem prosvetnem društvu završen uspehi esperantski tečaj, ki je trajal dva meseca.

Smrtar pri Slovenjgradcu. Kljub velikemu prizadevanju nasprotnikov je zmagala tudi pri nas lista JRZ s naslovom Martinom Krasnikom (300 glasov 15 odbornikov). Novoizvoljeni župan je mož iz dobre katoliške družine, trden kmet,

vnet in delaven tudi za blagor svojih. Bil je iskren in dejaven član našega Orla od njegovega razmaha do njegovega tragičnega konca. Ta res nesrečen mož se udeležuje še sedaj v vseh naših cerkvenih, gospodarskih in kulturnih organizacijah. Ker ima vse lastnosti, ki naj krasijo človeka, smo mu občani s posebnim veseljem zaupali to odgovorno mesto. Vsi mu kličemo: Bog ga ščiti. — Umrla je najstarejša žena v naši fari, 80-letna Terezija Aber. Revica je bila nad 10 let priklenjena na bolniško posteljo. Bog naj ji njeno veliko trpljenje bogato plačala. Ostalim naše iskreno sožalje.

Trilčice na Dolenskem. Nismo se še oddahnili od velikoga vznemirjenja, ki ga je zadal naš občini njen prejšnji župan, komaj smo se z enim delom občine, ki je sili proč, spopravi za mirno soditje, že se čuje glas, da nekdo na drugem koncu občine zbira podpisov za odcepitev od občine. Čemu to? Ali nismo povedali v vselej, kadar smo prišli skupaj na kakih strankinih sestankih ali občinskih sejah, eklepali in poudarjali o složnosti in skupnosti v delu za blagor občanov in dober sloves naše občine. Zakaj sedaj treba zopet sejati prepri in razdor po občini in delati zmede — v ti gavi prid; ali se ne pravi to napeljavati vodo na mlin nasprotnika naših in naše občine. Občani tržički, ne dajte se zavajati na napačno pot in ne dajate nobenih podpisov za kak odcep od občine, da Vsa ne bodo nekdo kleti Vaši otroci, zakaj ste razdrili občino, ki je bila tako lepo zaokrožena v političnem, šolskem in cerkvenem oziru. Upamo, da bodo okoliške občine še toliko uvidne, da ne bodo šle na lim takim kalinom in jim pomagale pri njihovem razdiralnem delu, kakaj razdor, ki ga skušajo delati sedaj v naši občini, ga bodo pozneje lahko poskušali delati tudi v drugi občini, če jim ne bo mogla v vsem ustreči. Torej se enkrat mirno kri, dober premislek in nič strahu, da ne bomo v posnehi celomu svetu. — Tržički občan.

Po naših organizacijah

n Prosvetno društvo na Brezovici pri Ljubljani priredi na tisto nedeljo, 3. aprila, ob 3 pop. in ob 1 zvečer zgodovinsko igr »Turški križ«. — Na Svetno nedeljo, 10. aprila, ob 3 popoldne pa bo v Domu zanimivo skriptično predavanje, posvečeno spominu nadškofa dr. Jegliča. Prodava stolni dekan g. dr. Kimovec. K obema prireditvama vabimo!

Podzemelj. Fantovski odsek v Podzemlju je priredil v nedeljo 20. marca prvo telovadno ak-

se je zbralo kakih 3000 povabljenih svatov. Vso ženitnino so posneli tudi v zvočnem filmu. Porčalo je osem judovskih rabinov.

V enem oziru. Mož: »Ali ne živis pri meni kakor v raju?« — Zena: »V enem oziru, namreč v tem, da nimam ničesar obeti.«

Ko bo večji. Jožek: »Mamica, rad bi videl, kako se zemlja vrti.« — Mati: »To spoznaš, ko boš večji in ko se bo vračal pozno ponoči iz gostilne...«

Že spi. Jože (pride k prijatelju Francu, ki je pa že v postelji): »No, Fran, ali že spiš?« — Franc: »Ne!«

Zaradi službe božje v ječo. Sodišče v Darmstadtu na Nemškem je pred nekaj dnevi obodilo na 4 mesece ječo za nekoga ženo Kaiser iz Dreieichenhaina, ker se ni hotela udeležiti uradno zapovedanega tečaja za profitelarsko varstvo, češ, da je tečaj ob takem času, da bi se ne mogla udeležiti zapovedane službe božje. Državni pravnik je celo predlagal kaznen 7 mesecev ječe zaradi preziranja državnih zakonov.

»Kam?«

»V gore. Ne morem več gledati, kako kremži oče obraz in lovi muhe, namesto da bi stisnil pest in udaril.«

»Ni mu zameriti,« je menil Otloh in njegov glas je zvenel plaho. »S svetnikom, ki s sapo odpira zaklenjena vrata in hodi skozi zidove, se je težko boriti.«

Rimiger se je zarežal. »Mislim, da poznam svetnika, ki je izpustil plitka.«

Prestrašen je pogledal Otloh brata. »Rimiger?«

»Molči! Ne bom nič povedal. Ne maram se prepirati o stvari, o kateri ne vem, kako bi se končala. V gore grem — tako se otresem jeze in mi ni treba gledati očeta v njegovi zagati. Groč a menoj?«

»Ali ne veš, kaj pravi oče: Moker lov še psu ni prov?«

»Poglej, saj se že svetli! Zgoraj je moral zapasti aneg — prignai bo močne samce s pečin. Mislim, da jih bom nekaj podri.«

»Prav, pa grem.«

Očeta sta vsak v svojo čimnato in čez čas zapustila, da bi se povzpela na Ledenik, skozi zadnja obzidna vrata grajsko dvorišče, zavita v debele gunje, z loki in vzmetnimi bodaki v usnjenih tulih. Ko je hlapec, ki jima je odpiral, zaloputnil za njima težka vrata, je privabil ta hrup Heninka in Ajlberta, da sta se prikazala v lopo.

»Ali se je vrnil?« je zaklical Henink polglasno čez stopnice.

Hlapec je odkimal in dejal, da sta odšla le brata v hribe. Henink se je vgriznil v brke in stisnil pesti. »Ne morem si razlagati drugače — preveč si je upal in se je ujel ribiču v roka.«

»Potem se ga dobile ribe za kosilo?« se je zasmel Ajlbert.

7

»Zdaj ne smeja več molčati, povedati morava očetu.«

Ajlbert je skomizgnil s rameni. »Z njim se danes težko govori, jez ne bom segal v žerjavico po kostanj.« In je zehaje stopil v hišo.

Ko siv hlap je polnil somrak deževnega dne družinsko sobo. Posodje je ležalo naokrog, kakor bi ga bila razmetala jezna roka, in na postelji so bile blazine in odeje zmečkane. Pri enem izmed oken je sedel gospod Vace z optimi komolel, stiskal zamodrelorodni obraz z dlanmi in buljil v prazno. Poleg njega je stala na tleh kositrna ročka, debele kaplje medice so visele na Vacejevi sivi bradi in njegova obleka je bila vsa polvaljana.

Henink je stopil k njemu. »Oče...«

»Mir hočem!« je zavpil gospod Vace in skočil kvišku; pri tem je prevrgel ročko, da se je medica razlila po podu. Jezno jo je sunil z nogo stran, premeril sobo in se vrgel na posteljo. Ajlbert, ki je sedel za pečjo, se je zamejal, in Henink ni vedel, kaj naj stori. Čez čas je stopil k postelji, zgrabil očeta za komolec in zavpil, kakor bi imel pred seboj gluha: »Poslušaj ali ne poslušaj — toda povedati ti moram: ribič nam je podri enega izmed hlapcev!«

Tedaj je gospod Vace šinil kvišku, kakor bi njegovo ležišče gorelo, in divje vesel je zavpil: »Fant, to je dobra novica! Kaj zato, če je hlapec mrtev — a zdaj imam nekoga, na katerega morem zlit svoj žolč. Čakaj, ribič, čakaj! Zahteval bom kazen za svojega hlapca! Tako govori pravica in postava, in noben far in noben svetnik ne moreta temu oporekati — tako govori pravica in postava, da smem terjati kazen za svojega hlapca. Krvavo sodbo nad ribičevo hišo! Govori, fant, govori, kako je bilo s hlapcem?« Njegovo veselje se je nekoliko ohla-

demijo. Dvorana je bila nabito polna gledalcev, ki so bili vsi veseli tako lepe prireditve. Isto nedeljo po rani sv. misli je imel v šoli kmetijski referent iz Črnomlja predavanje o sadjarstvu. Mislimo ustanoviti sadjarsko podružnico. Potem je predavatelj pokazal na vrtu kako se obrezuje mlado sadno drevje. — Knjižnica Prosvetnega društva lepo napreduje. Letos smo kupili več novih knjig in izposojenih je bilo čez 140 knjig. Ljudje, segajte po dobrih knjigah!

Preska. Prosvetno društvo priredi na tiso nedeljo, 3. aprila, ob ¼ apominske proslave na čast našim neovbojenim bratom. Na sporedu je peje in igranje »Dobrava«. Pred igranje nam bo povedal dr. Ivo Česnik marsikaj zanimivega. Okoličani vabljeni.

Revt. V nedeljo, dne 27. marca, smo praznovali 40 letnico naše velike ustanove »Kmetijske zadruge«. — Dne 3. aprila ob 3 popoldne bo imela Krujeva kmečka zveza drugi redni letni občni zbor v prostorih Prosvetnega društva. Za člane je udeležba obvezna, vabijo se pa tudi tisti, ki so dosedaj stali ob strani, da sodelujejo s svojimi sodelavci v borbi za lepšo bodočnost kmečkega stanu.

Brdo pri Lukovici. Fantovski odsek uprizori na cvetno nedeljo 10. aprila popoldne v dvorani na Brdu zgodovinsko igranje »Črnogrobki razbojnikje v 5. dejanjih. K prireditvi vsi vlijudno vabljeni.

Dolenja vas pri Ribnici. V nedeljo 3. aprila bo v društveni dvorani ob 3 popoldne zanimivo predavanje s sklopičnimi slikami o pomenu katoliškega tiska. Ker pride odličen govornik iz Ljubljane, prosimo, da se tega predavanja v polnem številu udeležite.

St. Jurij pod Kumom. Na praznik sv. Jožefa so člani fantovskega odseka imeli skupno sv. obhajilo. V dvorani je bila pa prireditve, pri kateri je 26 fantov položilo obljubo. Tej slovesnosti so prisostvovali tudi ostali farani, zlasti možje.

Litija. V nedeljo so se v prav lepem številu sestali pri nas bojevniki. Zastopani so bili možje iz Gradiških Laz, Smartnega, Brega, Tenetiš, Sv. Jurja ter celo iz oddaljenega Mamola. Sestanek je vodil predsednik pripravljalnega odbora tovariš Dobravac. Bojevniki so v najlepšem soglasju sklenili, da pridejo v nedeljo 3. aprila bojevniki dan z veliko apominske svečanosti, združeno z ustanovnim občin zborom. Spored svečanosti, kakor običnega zbora je razviden iz letakov in vabil, ki jih

tovariši prejmejo. Na sestanku je poročal glavni tajnik tov. Lukež o delovanju Zveze bojevnikov ter o pomenu sponenika vsem slovenskim vojnim žrtvam, ki ga namerava Zveza bojevnikov postaviti na Brezjah. Tovariši so se živo zanimali za naš list »Oj Dobrodo« in so prav pridno posegali po njem ter smo pridobili tudi stalne naročnike. Tovariši in svoji vojni žrtve, udeležite se 3. aprila proslave, naj nihče ne ostane doma!

Glas iz Istre

Po gospodarskem sporazumu med Jugoslavijo in Italijo nas je začel zopet obiskovati naš stari znanec in prijatelj »Domoljub«. Zato se nam zdi primerno, da se tudi mi oglašamo po njem, ki naj nese naš pozdrav vsem cenjenim bralcem. — Istra se imenuje naša pokrajina, s svojim pristnim istrskim značajem. Ni bogastva med našim ljudstvom, pač pa je izredna delavnost, močna vera in iskrena prijaznost. Novi dušni pastir, ki je v jeseni prevzel kubijsko župnijo, se je med nami kmalu vdomačil, da si je prišel iz solnčne Goriške, iz Mirna. — Središče naše župnije je takozvani »Grad«, to je naselje na visoki skali, ki je obdano s starodavnim obzidjem. To obzidje spominja na nekdanjo benečansko utrdbo, ki je varovala svojo obmorsko oblast proti avstrijskim vojvodam. To obzidje oklepa župno cerkev, župnišče, ljudsko šolo ter štiri sosedne, ki so z župniško družino prebivalci »Gradu«. — Ime Kubeč ni slovansko, pa tudi romansko ne. Skoraj gotovo je ostanek predelovanake in predrimke dobe; kot so imena Kobja glava, Kobarid, enako tudi Kubeč je beseda keltskega izvora, beseda, katere pomena ne moremo razložiti, ker dotično pleme (predrimsko) ni pustilo nikakih kulturnih vrednot. — Na mestu sedanje župne cerkve je bila svoje dni mala grajska kapela, katere gotski prezbiterij je danes zakristija. Kakor kaže napis na velikem oltarju, je bila cerkev posvečena leta 1861. Posvetila sta jo tedanji poreški škof Jurij Dobrila in tedanji tržaški škof J. Legat. Cerkevni patron je sv. Florijan. Župnija obsega sledeče vasi: Kubeč, ki se razteza pod »Gradom« v smeri proti Kopru, s 330 prebivalci; Gračišče s Poletiči (znamenit je zvonik te podružnice, ki je veliko lepši kot od farne cerkve) s 319 prebivalci; Hrastovlje z 270 prebivalci. — Župna cerkev je bila v letu 1928 temeljito popravljena pod vodstvom tedanjega zelo gorečega in praktičnega župnika č. g. Brezavške. — Danes je cerkev zelo priključna. Vsakemu tuju jako ugaja. Pozimi ima to prednost, da obra-

RADIO LJUBLJANA

od 31. marca do 7. aprila 1938.

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13 Čas, spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila.

Četrtek, 31. marca: 18 Koncert Radijskega orkestra. 18.40 Slovensčina za Slovence. 19.30 Nac. ura. 19.50 10 minut zabave. 20 Koncert. 22.15 Radijski orkester. — **Petek, 1. aprila:** 11 Soliska ura. 18 Ženska ura. 18.20 Plošče. 18.40 Francoščina. 19.30 Nac. ura. 19.50 10 minut za planince. 20 Tu imaš aprilsko laž! 22.30 Angleške plošče. — **Šabota, 2. aprila:** 17 Radijski orkester. 17.40 Strokovno šolstvo gradi temelje načrtnemu gospodarstvu. 18 Citraški trio »Vesnac«. 18.40 Dvostranske pogodbe. 19.30 Nac. ura. 19.50 Pregled sporeda. 20 O zunanji politiki. 20.30 Pisan glasbeni večer. 22.15 Radijski orkester. — **Nedelja, 3. aprila:** 9 Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe. 9.45 Postni govor. 10 Plošče. 11 Otroška ura. 11.30 Koncert Radijskega orkestra. 16 Prenos iz Dravograda. 17 Kmetijska ura. 17.30 Prenos iz Dravograda. 18 Slovenske narodne. 19.30 Nac. ura. 19.50 Slovenska ura. 20.30 Radijski orkester, vmes harmonika. 22.15 Plošče. — **Ponedeljek, 4. aprila:** 18 Zdravniška ura. 18.20 Plošče. 18.40 Kulturna kronika. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zanimivosti. 20 Prenos iz Maribora. 22.15 Radijski orkester. — **Torek, 5. aprila:** 11 Soliska ura. 18 Radijski orkester. 18.40 Kapitalizem in judovski miselnost. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zabavni zvočni točnik. 20.15 Dvoboj, drama v 3. dej. 22.15 Radijski orkester. — **Sreda, 6. aprila:** 18 April v naravi. 18.20 Plošče. 18.40 Dolenjska srednjeveška mesta. 19.30 Nac. ura. 20 Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani.

nja primerno gorkoto, da si je zunaj neznosna burja, v cerkev ne sega njena moč, ker so vsa okna zelo močna. Naši ljudje imajo zelo radi cerkveno petje, tako ljudsko kot zborovno; ne samo pri fari se izbirno peje, celo v podružnicah se izvrstno postavijo — seveda Bogu na čast in v veselje vernih src naših faranov. Tudi dobro knjigo ljubijo naši ljudje. Ko bomo ustanovili Marijino družbo, ko bo zaplapolala Marijina zastava, bo naša župnija še bolj zaslovela.

Najhujši strup (neurotoxin) je sestavljen nemški kemik dr. M. Göttingen iz strupa južno-ameriške kače cobra. Strup vpliva posebno na živce živih bitij. Dva grama tega strupa lahko umori en milijon miši v nekaj minutah, kar jim oslabi dihalne organe.

V ogromni steklarni v Toledo, Ohio v Ameriki izdelujejo tako močno steklo, da samo pol palca debela šipa lahko drži 3 tone težkega slona.

Najstarejša katoliška cerkev v Ameriki razdeja. Kakor poroča vati-kanski časopis »Osservatore Romano«, so pred kratkim mehiški boljševiki zažgali in docela razdejali najstarejšo katoliško cerkev na ameriški celini. To cerkev je zgradil že španski osvajaalec Cortez leta 1520 v Vera Cruzu. Ko so prihiteli katoliški verniki, da bi etaroslavno cerkev rešili uničenja in ognja, so jih boljševiki pri gašenju s silo ovirali.

Kroženje krvi. Šele leta 1616 je angleški zdravnik dr. William Harvey ugotovil, da kri kroži po človeškem telesu. Dr. Harvey je umrl leta 1657, star 79 let.

dilo, ko je slišal, kar mu je vedel Henink povedati. Toda njegov duh se je predrnil in oživel; to je okusil najprej Henink, na katerega se je začela usipati ploha psov kot bolj nego dež zunaj na streho. Potem je prišel na vrsto Ajlbert, na katerega je bil Henink zvalil krivdo, da te reči ni bil izvedel oče že davi. »Če bi bil vedel davi, bi imel zdaj že dokaz v rokah!« je vpil gospod Vace, da so se od odmeva njegovega glasu tresla vrata. »Toda imeti ga moram, še preden se zvečeri! Rimiger! Kje je Rimiger? Naj pride k meni!« Ko je slišal, da sta odšla Rimiger in Oloh na lov, je v peneti se jezil udaril s pestjo na mizo. »Edini, ki se morem nanj še kaj zanesiti! In uhaja stran zdaj, ko ga potrebujem! Leto in dan se mi muli vsa tolpa okoli sklede — in če katerega potrebujem, leta gumpce po svojih potih!«

Ne Henink in ne Ajlbert ali kateri drugih treh bratov, ki jih je privabilo kričanje iz čumnate, si ni upal črhiniti nobene besede.

Gospod Vace, ki mu je pošla sapa, je omahnil na stol in porinil pesti po mizi. Hripavo je govoril sam zase: »Hlapec je šel po gobe, sicer bi se bil vrnil. Kdo ga je ubil? Kdo drugi nego ribič! On je moral to storiti, samo on! Hočem ga imeti! Hočem! Toda hoditi moram po pošteni poti — za vratom žutim pest, ki je nobeden ne vidi.« Težko sopeč je poškilil proti razpeli, ki je viselo na steni. Doigo je molčal. Končno je vstal, si tesneje zadržnil pas, vzel s stene bodež in ga palmil v zapasni tok. »Henink!«

»Kaj bi, oče?«

»Vzemi dva hlapca in odidi proti Unterštajnovemu lesu! Ajlbert in Gerold — na Grinštajnovce pologe! Zindel in Hartvik in še en hlapec z njima — proti Šenavu! Povprašajte po pogrešanem hlapcu in če našlete na koga, ki bi utegnil vedeti le eno besedo o ribiču, mi

ga spravite kot pričo sem v hišo! Pri ribiču povprašam sam. Na pot!«

Bratje so odšli iz sobe. Zindel, ki je odhajal zadnji, je še žul vprašanje: »Kje je Reka?«

»Ne vem!«

Gospod Vace se je obrnil proti Rekini izbici in hotel vstopiti; toda duri so bile od znotraj zapahnjene. »Odpri!« je zavpil in udaril z ного ob vrata.

Reka je odprla. Z obrazom, domala tako bledim ko bela obleka, ki jo je nosila, je obstala na pragu in pogledala očeta.

»Kaj se zapiraš pred menoj?«

»Ne pred teboj! Pred vsakim! Sama hočem biti, kadar se želim pogovarjati s svojo materjo.«

Gospod Vace se je ježno zasmejal; toda smeh ga je minil, ko je uzel v Rekini roki zlomljeno zapestnico, ki jo je v hipu spoznal, četudi je od zadnjih dni gospe Friderune ni bil več videl. Odmaknil se je in prstena bledica mu je pokrila obraz. »Kako je prišla ta prekleta kost v tvoje roke?«

»Brskala sem po nakitu svoje matere in sem morala zopet premišljevati, zakaj je pač moja mati vedno jokala, kadarkoli sem videla to okrasje v njenih rokah.«

»To ni stvar zate, sem z njo!« je zasigal gospod Vace in iztegnil roko.

Reka je namrščila obrvi in se odmaknila. »Moj oče si. Vzemi, kar imam od tebe, pa bodi tudi življenjel! Toda kar imam od matere, tega ti ne dam!« Pritisnila si je roko s kostjo na prsi.

Ustnice gospoda Vaceja so se nakremžile in z iskrenimi se očmi je meril svojo hčer, vendar ni mogel prenesti njenega pogleda in se je brez besede obrnil stran.

(Nadaljevanje.)

DOMOLJUBOVA ŠOLA

Političen razvoj slovenskih dežel

V dosedanjih člankih smo popisali v velikih obrisih razvoj slovenske politike v srcu Slovenije, na Kranjskem, ki je dajala vedno nekaj pravega in značaj življenja vsega slovenskega naroda. To je tudi razumljivo, kajti Kranjska je ležala v središču slovenskega ozemlja, samo Kranjska je bila skoraj popolnoma slovenska slovenska in Kranjska je stalno porajala ogromno večino tistih velikih naših duhov, ki so ustvarjali slovensko duhovno in gnetlo kulturo.

V obrobni slovenskih deželah je bil položaj v markskaerem pogledu drugačen. Na Koroškem in na Štajerskem so tvorili Slovenci le tretjino prebivalstva in so gospodarili v deželi ravno Nemci, na Goriškem so tvorili Slovenci sicer veliko večino, toda deželni zbor je sestajal iz polovice Slovencev in polovice Italijanov, v Istri so bili Slovenci in Hrvati tudi v veliki večini, v deželnem zboru je bila pa laška večina, v Trstu so bili pa Slovenci manjšina. Glode na to je razumljivo, da so stala v vseh teh deželah narodna vprašanja in o sprednji, kajti tako Nemci kakor tudi Italijani niso hoteli mnogo slišati o narodni enakopravnosti Slovencev in je bilo treba za vsako drobtinico trdih in dolgotrajnih bojev. Ker so se pa ta narodnostna vprašanja tikala vseh Slovencev, je tudi dolgo prevladovalo stremenje po složnem nastopanju, zaradi česar se tudi strankarska razcepjenost ni pojavljala, vsaj v taki ostrini ne kakor na Kranjskem.

Toda izkušnje so kmalu pokazale, da to »složitvo« tudi v teh deželah ni bilo v prid napredku slovenskega ljudstva. Pod »složitvo« kriknjo so se polastili vsega političnega vodstva razni liberalni podeželski magnati in malomeštni advokati, ki so bili prav tako nesposobni in niso imeli nobenega zmisla za razmere in potrebe širokih plasti ljudstva kakor na Kranjskem.

Upravičeno se je zato začelo v teh deželah, zlasti pa še na Goriškem in na Štajerskem, že zgodaj pojavljati boj ali manj glasno nezado-

voljevo z navidez slogaško, v resnici pa prikrito liberalno politiko, ki je bila na vsej fronti brezplodna. Zlasti mlajša duhovščina je povsod z zanimanjem opazovala razvoj dogodkov na Kranjskem in se navduševala za katoliški, demokratični, socialni in slovenski program kranjske SLS, kajti videla je, kako ogromni napredek se vrši na Kranjskem na vsej fronti. Razumljivo je, da so zlasti na Goriškem in na Štajerskem kmalu spoznali, da po sedanjih liberalno-slogaških poti ne bodo prišli nikamor in da jim zato ne ostane drugega, kot posnemati kranjski zgled ter izoblikovati tudi tu trdno politično organizacijo ljudskih množic v zmislu načel kranjske SLS. Narodnostni ozir so pa ostali vendar še tudi naprej tako močni, da do tako ostrih ločitev kot na Kranjskem tudi ni prišlo nikoli in da se tudi načela kranjske SLS niso nikoli tako globoko zarezala v široke plasti ljudstva in izobraženstva, kar je bilo pa razvoju obeh dežel prejšnjemu nego v korist. To lahko opazujemo do neke mere prav do danes.

Na Štajerskem so vodili »slogaško« politiko prav do konca preteklega stoletja in še v prvih letih tekočega Herman, B. Rač, M. Vošnjak, Prelog, L. Gregorec, dr. Sernec, dr. Dečko, župnik Židkar, dr. Glaser, in dr. Kaplan. Šue je bil sicer začel že zgodaj ustanovljati radikalno katoliška politična društva po kranjskem vzorcu in za njim je začel propagirati teharški kaplan Kržišnik krščansko socialno gibanje, v prednjih vrstah političnih bojev so stali razni ugledni župniki, vendar kakih jasnih načelnih pravic ta politika ni imela, razen narodno-slogaških.

L. 1891 se je pa v Celju preselil delovni tiskar D. Hribar, ki je začel takoj tudi politiko zelo živahno nastopati, in ta je vodil štajersko slogaško politiko tudi v vedno bolj liberalne in advokatske vode. Glasniki te liberalne politike so bili zlasti advokat dr. Sernec, dr. Ploj in pro-

Katoliški listi sto moji glasniki. Moje oltre nebeškega Očeta bi vedelo za moje želje, ako ne bi bilo tebe, katoliške časopisja. (Pij X.)

fesor Robič. To je vzbujalo sveda odpor zlasti med mlajšo duhovščino, ki je pazno zasledovala politični razvoj na Kranjskem. Na čelu teh so stali kaplani Jerovšek in Kolarik ter dr. A. Korošec, ki je prevzel leta 1898 tudi uredništvo »Slovenskega Gospodarja«. Začeli so pridno posecati politične shode in se uveljavljali v raznih organizacijah, pri čemer so ostro nastopali proti advokatskemu liberalizmu in trčili večkrat tudi ob »slogašce«.

Pri volitvah v štajerski deželni zbor l. 1902 so bili še vedno po veliki večini izvoljeni liberalci in »slogaši«, dočim je bil dr. Korošec zlasti po zaslugi strastne agitacije učiteljev poražen. Te neuspeh je anipol katoličane na delo med mladino. Začeli so ustanovljati mladeniške in dekliske zveze, pri katerih so sodelovali zlasti Korošec, Hohnajec in Zebot. Uspeh tega dela se je pokazal že leta 1906, ko je bil z veliko večino prvi izvoljen v državni zbor dr. Korošec. »Slovenski Narod« je tedaj kričal »proč z gnilo slogom« in pridružil mu je tudi »Slovenec«. Oba tabora sta se začela samostojno organizirati na vseh poljih. Središče katoliškega je postal Maribor z dr. Korošcem na čelu, središče liberalnega pa Celje z dr. Krukovcem na čelu. Liberalci so si bili ustanovili »Narodno stranko za štajersko«, katoličani pa »Slovensko kmečko zvezo za štajersko« (preda. Rožkar) in pri državnozbornih volitvah l. 1907 je bilo izvoljenih še 5 katoličanov in le 2 liberalca, dočim so »slogaši« vidno izumirali.

Po volitvah je šel oster političen boj z nezmanjšano silo naprej, ni pa imel tistega globalnega in jasnega načelnega pravca kot na Kranjskem. V državnem zboru so sveda tudi štajerski katoličani vstopili v dr. Šušteršičev klub, kjer so podpirali enotno slovensko politiko. Samostojno so pa morali nastopati v štajerskem deželnem zboru, kjer so bili že dolga leta v najostrejšem boju z vladajočimi nemškimi liberalci. Ker niso dosegli ničesar, so začeli l. 1910 celo z obstrukcijo in so s tem sploh onemogočili redno delo deželnega zbora.

Tako se je do vojne izvršil tudi na Štajerskem popoln političen razkol. Zmagali so na vsej fronti katoličani s svojo »Kmečko zvezo«, ki je postala po ustanovitvi »Veslovenske ljudske stranke« nekaj njen sestavni del. Ker so tam nji katoličani živeli idejno sveda od Kranjcev, so ustanovljali povsod pridno organizacije po kranjskem vzorcu, ki so bile pa z tozadevnimi ljubljanskimi centralami le v rahlem stiku ali

Dr. Fr. Trdan:

Spomini na Ameriko

Požrtvovalno in s sodelovanjem nekaterih moralno močnih izseljencev so jih izpolnili iz blata zablod. Tako je po dolgem tavanju naš Slovec zopet našel samega sebe. S prirojenost mu pridaostjo se je začel dvigati versko, kulturno in gospodarsko. Prišel je zopet na isto slovensko stališče, kjer je bil, ko je zapustil svoj mili slovenski dom. V njegovem srcu se je zopet oglasila ljubezen do matere, do svojcev, do lepe slovenske zemlje. In to ljubezen gojimo in poživljamo zlasti s slovensko pesmijo, iz katere tako lepo zveneva naša častita slovenska beseda. V slovenski pesmi se veselimo in tolažimo. S slovensko pesmijo vcepiljamo mladini lepoto našega slovenskega duha in srca. Spomini na naš slovenski rod in našo rojstno zemljo ne bodo z nami izumrli, ampak bodo živeli dalje v dušah in srcih naših otrok.

Kot da bi hotela potrditi resničnost govornikovih besed, sta precej nato nastopila Viktor Kužnik in Angelica Leganova, čvrsta dečka in zala deklica, ki sta jasno in razločno prednašala »Slovensko zemljo« in »Slovenec«.

Ko sem pozno v noč v newburškem župnišču zbiral raztresene spomine, mi je obstalo oko na izraziti stenski podobi. Ozrl sem se nanjo zopet in zopet tisti večer in pozneje vselej, kadar sem vstopil v tisto prijazno sobo. Bila je rajna mati g. kanonika Omara. V trenutku se je v duhu zgostilo vse, kar sem kdaj slišal o tej blagi ženi. Doma v Grnbach pri Gorjah na Gorenjskem je prišla med prvimi slovenskimi naselenci v Ameriko. Tam gor v Brockwaju v severni Minnesoti so trebili gozdove in si ustanovljali družine in postavljali hiše. Po domače imenujejo še danes tisti kraj hosto. Z zaupanjem v Boga in z žulji svojih rok je ta junaka

mati vzredila 9 otrok. Kakor sleherna slovenska mati je tudi »Simnova Reza« nosila v srcu eno skrivno željo: enega svojih sinov bi bila rada kdaj videla pred oltarjem. Vaeodobi Bog jo je uslišal. Neko nedeljo popoldne, ko je bila mati ravno na poti h krščanskemu nauku, je stopil Janez pred njo: »Mati, v šolo pojdem, posvetil bi se rad Bogu.« Dobro materino srce se je v hipu razlilo: »Pojdi, kamor te ljubi Bog kliče.

Cinjen si je vtisnil hvaležni otrok poslovljene materine besede v svoje srce. In potem je odšel v svet z močno voljo in trdno zavestjo, da ima za seboj bitje, ki se bo v molitvi in znoju zanj žrtvovalo. Ceravno je ležalo med njima devet gora in devet voda, sta vendar ajuni srci bili tako blizu skupaj, kakor da bi živela pod isto streho in bi delila isto radost in žalost. Zakaj materino srce je ustvarjeno iz ljubezni za ljubezen.

Ohi to materino srce! Kakor sončnica za soncem tako se v duhu obrača materino srce za svojim otrokom. Nedolžna živalica se stisne k materi, da jo greje in varuje pred neugodno, pa bi se človek ne k materi? Mati! Kakor kol je v vinogradu, na katerega se opira vinska trta! Mati! Blagor mu, ki jo ima in dvakrat srečen, ako ga ljubi; gorje mu, ako jo je izgubil po lastni krivdi in dvojno gorje, ako ga ni ljubila; in blagor in gorje za onega, ki je ljubil, pa ni bil ljubljen.

Najlepši čas dneva se mi zdi jasen poleten večer. Zunaj se poleže šum, na nebu zabije zvezde, v duši se naneli mir. Tudi tisti večer v Newburgu je bilo tako. Ob pogledu na zvezdnato nebo in ob spominu na ravnokar doživelo dogodka se je hvaležna duša dvignila navzgor in polglasno šepetala:

Z zvezdami pa čuje
moje še srce,
moli za rojake,
brate in sestre.

7. Newburg in Newburžani.

Newburg — Slovenci mu pravijo tudi Novo mesto — je južnovzhodni del Clevelanda. Pred 50 leti, ko so jeli prihajati tja prvi slovenski naselenci, je bil ta okraj povojina še neobljuden in daleč zunaj mesta. S tovarno American Steel & Wire pa je bliskovito naraščala okolica in slovenska naselbina. Danes ne rasteja Newburg za ostalim mestom ne po zunanjem licu ne po živahnem prometu.

Središče newburških Slovencev je župnija Sv. Lovrenca. Fara je razmeroma mlada, komaj 35 let ima, pa je zato tudi mladostno sveža. Versko in prosvetno življenje je v bujnem razcvetu. Prijazni cerkveni prostori so ob nedeljah in delavnikih polni pobožnih vernikov. Dnevno je okrog 300, v nedeljo in v prve petke pa celo do 600 sv. obhajil. Versko vnaemo poživljajo večkratne duhovne vaje in pogosti ljudski misijoni. Celu pred Velikim Smarom smo imeli v čast Mariji Vnebovzeti lepo obiskovano devetdnevno. V pismu z dne 11. oktobra 1937 mi je gosp. kanonik Omer poročal: »Zadnji teden oktobra smo imeli 40 urno pobožnost, ki jo je vodil gosp. Vital Vodusek. Ljudje so prav radi hodili v cerkev in tudi k svetim zakramentom, tako da smo imeli v teku te pobožnosti nad 4000 obhajil.«

Ko sem prvo nedeljo po mojem prihodu ob šesti uri zjutraj pristopil k oltarju, se mi je nehoti utrla solza ginjenja. Priključili glasovi orgel, domači napet, slovenska pesem in glasna slovenska molitev: četudi sem si ponovno prizadeval, nisem mogel priti do zbraziosti. Ves čas se mi je zdelo, da mašujem doma pri Novi Stiti in ne na tujih tleh sredi milijonskega mesta. O, hvala Bogu, da je med našimi odločnimi rojaki še toliko žive vere, toliko pobožnosti in toliko dobrih kristjanov! Tudi pozneje so mi bili v spodbudo in veselje. Zato se jih tako rad spominjam.

pa sploh ne To seveda ni moglo biti vedno v prid ne njim samim in še manj enotni udarnosti politike slovenskega naroda kot celote. Posledice vidimo še danes, ko tam ljudske množice niso tako smotreno organizirane in se načelno izoblikovane kot na Kranjskem.

Svojevrstni je bil pa politični razvoj na Gorškem. V zadnji četrtini preteklega stoletja je tam na politični razvoj močno vplival dr. Mahnič, vendar so ji dajali smer zgolj z osebnih vidikov dr. Tonkih, dr. Gregorčič in Andrej Gabrček ter je neprestano kolebala pod krinko slogovstva med liberalizmom in katolištvom. Mahničevi učenici in pristasi so ji skušali ponovno dati trdno in izrazito katoliško načelno smer in so skušali skovati krščansko-socialne organizacije, vendar se jim spričo živahne delavnosti liberalnega Gabrčka in samovoljnega Gregorčiča to v večji meri ni posrečilo, dokler se niso v začetku tekočega stoletja naselili v Gorici nekateri mladi, odločni katoliški izobraženci (zdravniki dr. A. Brece, prof. dr. K. Capuder in Fr. Krenžar), ki so potem začeli s pomočjo mlajših duhovnikov (Knava, Dermastija, Abram, I. dr.) s smotrenim delom po vzoru kranjske SLS. Naleteli so na ogrožen odpor liberalcev in dr. Gregorčiča, ki kot duhovnik sicer ni delal liberalne politike, pač pa vedno le osebno. Ker pa Gregorčič ni imel nobenega zmisla za kako politično, socialno in prosvetno organizacijo ljudstva, je razumljivo, da nikoli ni znal pritegniti širših ljudskih množic, zato je njegov vpliv vedno bolj bledeel. Pred vojno je bil položaj še tak, da je stalo ljudstvo že po veliki večini v taboru dr. Brecejeve »nove struje«, to je SLS v kranjskem zmislu ali bi bili tudi že pri prvih deželnoobzorskih ali državnozoborskih volitvah zmagali na vsej črti, toda prišla je vojna. Po vojni so potem skušali to delo nadaljevati zlasti dr. Besednjak, Šček in dr. Bitežnik, a Italijani so ga kmalu popolnoma zadušili.

Glede na gospodovalni položaj Italijanov so tudi v Trstu in v Istri vodili tamošnji Slovenci v zvezi s Hrvati »slogaško« politiko. Ker jim je prišla le malo sadov, so se začele že tudi v teh dveh deželah pojavljati stremiljenja po posebni katoliški politični organizaciji v zmislu kranjske SLS, toda vojna je preprečila nadaljnji razvoj v tej smeri, po vojni so pa obe deželi zasideli Italijani.

Faró oskrbujejo trije slovenski duhovniki: župnik in kanonik J. J. Oman ter kaplana Julij Slapšak in Alojzij Baznik. Organiziral pa je župnijo sodraski rojak Kerže L. 1902, za njim jo je L. 1909 prevzel g. Lavrič, od 1. septembra 1915 pa jo vodi g. kanonik Oman. Nova župna cerkev sicer še ni dograjena, skriva se še v pritličju, kakor svoje dni priljubljeno Marijino svetišče na Rakovniku pod Ljubljano, vendar pa to prav nič ne moti zbranega in pobožnega srca. Ladja, prezbiterij, glavni in stranska oltarja — vse je tako urejeno in prirojeno, da človeka kar proti nebesom dviga. Upajo pa gospodje in farani, da bodo prihodnje leto že imeli novo cerkev z zvonikom in zvonovi, da bodo mogli ob prazničnih svečanostih po starokranjski navadi zvoniti in potrkavati.

Slednje jutro so po tri sv. maše, ob nedeljah pa celo šest. Da morejo farani kljub raznovrstni zaposlenosti zadostiti cerkveni zapovedi, ima ob nedeljah vsak duhovnik po dve sv. maši. Med tednom je izredno veliko črnih petih maš. V zadnjih letih se je namreč adomčila lepa in hvalovredna naveda, ki zasluži, da bi tudi pri nas našla posnemanje. Namesto običajnih pogrebniš venev naročajo sorodniki, prijatelji in znanci za rajnega tihe ali pete sv. maše.

Neko jutro sem na steni v zakristiji zagledal umetniško sliko g. župnika Lavriča. V trenutku sem se spomnil tragično komičnega dogodka iz dijaških let. Bilo je o velikih počitnicah menda med sedmo in osmo šolo. Vroče popoldne sem se z biciklom peljal proti bližnjemu trgu Sodrarič. Po razmeroma položenem klanecu mi pridri naproti g. Lavrič, takratni sodraski kaplan. Ker sva najbrž oba še bila kolestarja novince, sva v hipu v občutnem jarku poljubila našo skupno mater zemljo. »Kmečki roba, če ne znaš s kolesom voziti, ostani doma ali pa hodi peš!« Komaj pa je rajni gospod izustil te ne najbolj vpludne besede, me je že spoznal. Še danes ga vidim, kako je mahoma pobledeel, kako

Stične so bile razmere tudi na Korškem, le da je imela tam slogaška slovenska politika vedno izrazito katoliški značaj in se par osamljenih poskusov liberalcev ni obneslo. Spričo silnega in smotrnega nemškega pritiska, ki je hotel za vsako ceno izvesti popolno posemenje tamošnjih Slovencev, je bil položaj našega naroda na Korškem skrajno žalosten. Do začetka preteklega stoletja je živela tam cela vrsta skrenih in poštvovalnih rodoljubov, ki so skušali delati na narodno-političnem polju, toda s smotrenim politično-organizacijskim delom so začeli šele pozno, ko sta prevzela vodstvo tamošnje politike dr. Breje in Fr. Smodej. Kotlikor je bilo to v težkih okoliščinah izvedljivo, se je tamošnje politično delo in življenje nadaljevalo na kranjsko SLS.

Iz tega pregleda je razvidno, da je — kakor na vseh drugih poljih — tudi na političnem polju zavzemala nekdanja Kranjska vodilno vlogo. Od tu so izhajale vse pobude, ona je bila vedno orožje slovenskega naroda in slovenskega ozemlja, ona je korakala na čelu vsega dela za naš skupni narodni napredek.

Na njenih tleh se je porodila in izoblikovala tudi politična organizacija slovenskega ljudstva, nekdanja SLS, ki je s svojim modernim katoliškim, demokratičnim, socialnim in slovenskim programom polagoma zajela ves naš narod, ga prebudila iz brezplodnega »slogaškega« mrtvila ter vodila skozi trde boje tudi do veličastnih zmag in naglega vsestranskega napredka.

Zaradi precej ostro zahtevanih nekdanjih deželnih meja, ki so povzročale neizmerno škodo našemu narodu, je imelo politično življenje v vsaki deželi svoj posebni značaj in do neke mere tudi svojo svojsko organizacijo. Toda že jeseni l. 1909 so se vse te načelno sorodne katoliške politične stranke združile v enotno »Ves-slovensko ljudsko stranko« z dr. Šušteršičem na čelu, ki naj bi bila vrhovna politična predstavitev vsega slovenskega naroda in ki je imela v vseh deželah za seboj tudi ogromno večino ljudstva.

Ker so slovenski katoliški poslanci vseh dežel tvorili na Dunaju že poprej enoten klub in so tudi skupne nastopali, ustanovitve VLS za enkrat dejanskega položaja še ni mnogo izpremenila, toda v bodočnosti bi pripadla njej naloga izbojevati našemu narodu njegov davni sen, to je — združeno in avtonomno Slovenijo.

se je opravičeval in kako brzo jo je potem odkril proti Ribniku. Ni mi pa tudi še danes jasno, kateri izmed naju je tedaj zakrivil tisto neljubo nezgodo. In zdaj se v Ameriki snideva!

Omenbe vredno je tudi otroško pristrano razmerje, ki družbi duhovščino in farane. Duhovnik je tam v pravem pomenu besede dober pastir, ki varuje svoje ovce, farani pa dobre ovce, ki slušajo njegov glas. Ne vema, kje bi v starem kraju našel tako ubrano harmonijo. Že naziv Father — oče — s katerim stari in mlado nagovarja duhovnika, izraža globoko spoštovanje in veliko zaupanje, ki ga goje verniki do svojega duhovnega vodnika. Kako domače prijazno je odmevalo v mojem srcu, ko je že prvo jutro po naši vstopili v zakristijo Mrs. Cvelbar in me nagovorila s toplim Father. Prisnela je za pet sv. maš za rajnega nadškofa dr. Jegliča, čigar nenadna smrt je tudi med ameriški rojaki izvebila solze in vroče molitve.

Tudi otondo društveno življenje je v lepem razmahu. Newburžani imajo 15 podpornih, tri cerkvene ter dve pevski in dramatični društvi. Matica vsega prosvetnega udejstvovanja je Slovenski narodni dom, za katerega so žrtvovali zavedni farani okrog 38.000 dolarjev. Američan je, prvič, vsakozki praktične narave. To renico potrjuje veličastna stavba newburškega prosvetnega doma. Vsi prostori so kar največ gospodarsko izrabi. Pod zemljo je prijazna točilnica in prostrana dvorana za raznovrstne družabne prireditve, nad zemljo pa je oder in gledališka dvorana. Seznan gledaliških predstav in izobraževalnih predavanj izpričuje, da se Newburžani tudi na prosvetnem polju živahno gibljejo.

Gospodarsko so Newburžani še dosti trdni. Večina ima prav čedne in snažne domove. Vmes je tudi več slovenskih trgovin, grocerij, gostila in Ferfelijski pogrebni zavod. Hiše, ki se jim pa na znotraj nič ne pozna, da so lesene, so skoraj po vsej Ameriki po istem načinu zgra-

Za pogozdovanje naše dežele

Na pobudo ministarstva za gozdove in rudnike ter na vabilo gospoda bana je bil ustanovljen banovinski odbor za propagando gozdarstva v Ljubljani. Na svoj je podal višji svetnik banke uprave inž. Janko Urbas obširno poročilo o gozdarstvu v Sloveniji in o nalogah odborov za propagando gozdarstva. Po podanem poročilu zavzemajo gozdovi v Sloveniji 708.329 ha ali 47.13% vse produktivne površine. Tri četrtine gozdov so last malih kmetov posestnikov, kar je posebno pomembno za njih kulturno in gospodarsko stanje.

Delovanje odborov za propagando gozdarstva bo moralo v dravski banovini, če naj bo uspešno, zajeti najhitreje sloje našega ljudstva. Razširiti ga bo na vsa gozdno-kulturna, pogozdovalna in gojitvena dela v gozdovih in izven gozda in to:

1. na pogozdovanju kraškega sveta, zemljišč ob državi meji ter gojav v gozdovih; 2. na gojenju in vzrejo gozdov; 3. na vzgajanje javnih nasadov ter zaščito prirodnih spomenikov.

Kraški, večinoma pašniški svet v Sloveniji zavzema okoli 5900 ha površine. Posebne kraške komisije so od leta 1932 doslej pogozdile 257 ha in izpopolnile 128 ha. Stroški v zvezi 446.922 din so bili kriti iz javnih sredstev. Primerno pogozdimo med prebivalstvom prizadetih krajev se bo pospešil razvoj tega pogozdovalnega dela. Ob državi meji so sklenjeni gozdovi, gozdni pasovi, drevovali velikega pomena za obrambo države. Ker je dravska banovina izrazito obmejna pokrajina, bodo iz javno-obrambnih ozirov večkrat potrebna pogozdovanja negozdnih zemljišč, ki naj bi se izvršila skladno z gospodarskimi interesi prebivalstva.

Gojave v gozdovih nastanejo večinoma zaradi izkoriščanja ali vremenjskih neugod. Če se računa, da nastane vsako leto okoli 900—1500 ha gojav, je potrebno za njih pogozditev okoli 7 milijonov sadik. Javna in privatna gozdna drevesnica v Sloveniji skrbijo v normalnih razmerah še dovolj dobro za zadostno zalogo gozdnih sadik. Kljub temu je opaziti še mnogo praznin v gozdovih, ki bodo izginile šele tedaj, ko se bo vsak posestnik zavedal škodo, ki jo trpi zaradi zanemarjanega gozda.

Da se vzbuji že pri slednji razumevanje o važnosti dobro gojenih gozdov, so bili uvedeni leta 1926 pri nas debeli dnevi za pogozdovanje, pri katerih se šolska mladina uči pogozdovati. Do konca

jene. So pritične ali enonastropne s »porčane« — nekako verando — in zelenim vrtilcem na pročelju. Na porču je doma starokranjska domačnost in družabnost. Tu posedajo možiki, ko se vrnejo z dela, bere časopise in se pogovarjajo kakor naši očetje ob nedeljah, ko pridejo od jutranje maše. Ponekod sem opazil na porču tudi udobno gugalnico, poslušajočo se je mladi in stari brez razlike spola. Ko sem bil na godovanju sestrice Anice, sem si za trenutek celo sam privoščil ta priljubljeno predmet ameriške udobnosti.

Tudi notranji prostori so okusno opremljeni. Tla pokrivajo preproge, v manj imovitih hišah pa linoleum, ob stenah stoji naslonjači in divan. Mizo in stole v našem pomenu pozna samo obednica. Okna in vrata so v vročem poletnem času podnevi in poznoči odprta in proti mahu in komarjem z gostimi sili zamrežena. Moje uho je sicer zelo občutljivo, vendar kljub temu nisem občutil nikakega prepaha. Sleherna hiša ima tudi električno razsvetljavo, radio, telefon, plinski ali električni štedilnik, vodovod in električni hladilnik.

Ameriška gospodinja je v primeri z našo prava gospa. V kuhinji gre skoraj vse avtomatično. Pometa si električno metla. Na trg ji ni treba hoditi. Na ulici sem sleherno jutro opazil voznika, ki je hodil od hiše do hiše in ponujal krompir, solato, sadje in vse druge življenjske potrebščine. Na dom dobi celo kruh v primerne koščke narezan in v prikupljivi papir zaviti. Vse te in še nešteto drugih udobnosti že same po sebi prikličejo človeka na dom in okolje, v katerem živi. Zato menim: slovenska žena, ki je le nekoliko okusila ameriško udobno življenje, bi se le s težavo zopet uživala v naše domače, preproste razmere. Res je, da zdaj pe zdaj udari domotuja z vso silo na dna, toda to so trenutni utrinki, realno življenje jih znova in znova prežene, kakor prežene veter meglo in oblake.

leta 1937 je bilo nad 2700 takih prizidev. Na isti način naj bi se uvedla za mladinske organizacije, odrasli kmečki naraščaj in za vojaštvo spomladna pogodovalna dela. Zaradi pomanjkanja gozdarkega strokovnega osebja naj bi se za take prizideve vzgojili praktično izvežbani vodje v posebno kratkodobnih tečajih.

Pravilno vzgojeni in negovani gozdovi so trajni vir dohodkov, izboljšujejo podnebne in zdravstvene prilike, omililo razdiralno silo budourniških voda ter dvigajo naravne krasote pokrajine. Izguba, ki jo letno utrpe gozdni posestniki v naši banovini zaradi nedostakov pri vzgajanju in izkoriščanju gozdov, znaša več milijonov dinarjev.

Naloga banovinskih in okrajnih odborov ter občinskih pododborov za propagando gozdarstva bo torej, da skrbijo posebno s podporo svojih strokovnih članov za povzdigo krajevnih gozdno-kulturnih prilik, da delujejo za gospodarsko izboljšanje naših gozdov ter ohranitev in spopolnitev lepote naših pokrajin.

Iz pisarne Kmečke zveze

Znaki Kmečke zveze

Vse člane Kmečke zveze opozarjamo, da je glavni odbor izdal v emišlu sledipa na občnem zboru delegatov znake v okusni in solidni izdelavi. Simbolični znaki je: »Iz zemlje, vere in ljubezni gre naša rast.« Znaki so namenjeni za vse člane, moške in ženske pa tudi za mladino. Dolžnost vsakega je, da znak nabavi in ga vedno nosi, s tem pa javno manifestira svojo pripadnost k stanovski organizaciji — Kmečki zvezi.

Orač

Te dni je bila razposeljena 4. številka Orača in sicer na naslove onih, katerih naslove so odbori krajevnih edinic uradništvu že poslali. Poudarjamo pa, da manjka seznamov članov še precej da se pa na drugi strani pritožujejo nekateri člani, da Orača v redu ne prejemajo. Da se vse to uredi, prosi uprava in pisarna Kmečke zveze, da vsi odbori poskrbijo, da bodo seznanili članov čimprej poslani, vse one pa, ki so člani, pa Orača ne prejemajo, da to javijo takoj svoji krajevni ednici, da seznam izpopolnijo. Prav tako je treba vsakega člana, ki je pristopil na novo, javiti upravi.

Občni zbori Krajevnih kmečkih zvez

Ker je prejela pisarna Kmečke zveze že parkrat vprašanja, kdaj se bo določil dan, da se bodo izvršili občni zbori krajevnih edinic, sporočamo na tem mestu, da velja sklep, ki je bil sprejet letos na občnem zboru v Celju glede tih občnih zborov šele za leto 1939. Za letošnje leto pa je bilo v okolišnicah že povedano, da morajo biti vsi redni občni zbori izpeljani do konca meseca aprila. Ednice pa dan svojega občnega zbora določijo same in o tem glavni odbor samo obvestijo. Prosimo, da se tega termina točno držite in da čimprej pošljete poročilo. Glede predavateljev je bilo tudi že rečeno, da bo glavni odbor poskrbel za predavatelje samo pri onih edinicah, ki potrebujejo pozitivne, vse ostale edince pa naj skrbijo, da dobijo predavatelje iz svoje okolice.

Lom. Preteklo nedeljo smo imeli lepo uspešno zborovanje in občni zbor Krajevnih kmečkih zvez.

Za spomladno zdravljenje plite

PLANINKA
ZDRAVILNI ČAJ

Reg. 307/32.
3.

za našo občino. Na zborovanje je prihitel sam načelnik glavne Zveze g. I. Brodar, ki je v obirnem govoru razložil gospodarske načrte in delo Kmečke zveze ter dosežaj dosežene uspehe. Njegovo poročilo je člane in ostale številne poslušalce ponovno prepričalo, kako koristna in potrebna je vsem kmečkim ljudem stanovska organizacija pa tudi Kmečka zveza, ki jo je za tržiško okolico v preteklem letu osnovala tukajšnja Krajevna kmečka zveza. Naj bi to zborovanje pomagalo, da bi čim prej spregledali tudi še tisti kmetje, če so res kmetje, ki gledajo zadruge, eno najvažnejših pomočnikov kmeta v boju za izboljšanje njegovega položaja, po strani. Škoda, da ni bilo na zborovanju tistih, ki možem, ki se trudijo za razvoj in propeh zadruge, podtikajo take namene, češ da je zadruge zato, da bodo nekateri lakomniki vse sami požrili. Morda ne vedo, da tudi oni uživajo sadove dela, na katerega mečejo izza plota kamenje? Ako imajo kaj kmečke zavesti, naj zanaprej raje pridejo zraven, pa pomagajo pri skupnem delu. — V nedeljo 20. marca pa smo pozivili Sadjarsko podružnico za Lom, katere delovanje je bilo od leta 1935 prekinjeno zaradi gospodarske stiske. Vrtil se je občni zbor, na katerem je predaval o temeljnih pogojih za uspešno sadjarstvo g. šol. nadzornik Skuli iz Ljubljane. Nazorno predavanje bo dalo gotovo veliko pobude za napredek sadjereje v naši dolini.

Sejmi

4. april: živ. St. Jurij pri Grosupljem, goveji, ovini, in kramar. Kostanjevica, živ. in kram. Vinica pri Črnomlju, živ. in kram. Zdenska vas, živ. in kramar. Novo mesto, živ. in kram. Loški potok, živinski in kram. Tuhinj in v Murski Soboti. — 5. april: živ. in kram. v Javorju nad Litijo, živ. in kram. Stara cerkev pri Kočevju. — 6. april: živ. Ljubljana, goveji in svini. Krško. — 7. april: svini, konj, in kramar. Zagorja ob Savi, gov. in svini. Mokronog. — 8. april: živ. in kram. Cerklje, živ. Spodnje Gorje, kram. St. Gotard. — 9. april: živ. in kram. Žužemberk, živ. in kram. Poljčnik, živ. St. Jurij pri Grosupljem.

DROBTINE

Liter vode — 100 din. Policija v Grenoble je prejela nekega izkoriščevalca ljudske praznovernosti, ki se je v svojem »čarovniškem« poklicu imenitno zabaval in služil lepe denarce. Bivši mesar in poznejši mehanik je sklenil uporabiti svoje govorniške in hipnotične sposobnosti, da bi brez posebnih težav prišel do bogastva. Izdajati se je začel za čudodelnega zdravnika, ki lahko ozdravi vsakršno bolezen. Praznoverni, večinoma bogatejši ljudje, posebno številne lepoticke, so začele vneto prihajati k niemu, on pa jim je za drag denar — 100 din za liter — prodajal navadno slano vodo, čudodelno palico — navadno leskovko za 300 din, si dovoljeval v imenu »zdravniške vede« najgorostnejše zlorabe svojih »bolnic« in bi res kmalu dosegel cilj svojih sanj, da mu ni policija zmešala račune. Z njim vred je zaprla tudi dve babici, ki sta mu pomagali pri odpravljanju plodov.

Čudovita preosnova. Neko madžarsko dekle je nevarno zbolelo in za dalj časa izgubilo zavest. Ko se je opet prebudila, ni znala več madžarsko govoriti, poznala ni svojih staršev in sorodnikov, ne svojega pravega imena, ampak je govorila neko špansko narečje, zahtevala, da jo obišče njen mož in njenih 14 otrok ter trdila, da se imenuje Lucia Alvarez. Dve leti so jo razni strokovnjaki preiskovali in opazovali ter ugotovili, da je njena sicer popolna preosnova čudovita, izvirajoča še iz neznanega vzroka, toda pristna. — Nedavno je bila v nekem kinu v Budimpešti, kjer so kazali bombardiranje Madrida. Spoznala je kraj, dasi še nikdar ni bila v Španiji, in začela vpiti, da so ji ubili sina. Oblači se kot španska plesalka in pleše španske pleske, ki se jih ni nikjer učila.

Malikovanje v Ameriki. Amerikanci so vražjeverni. Avtomobilisti varujejo, da jih pajčljaji, viseči pred oknom njihovih vozov, varujejo nesreče. Ameriške dame strastno kupujejo robce in čevlje na smrt obsojenih in plačujejo zanje drag denar. Filmske divize vijo v svojih avtomobilih male leve, kače in še druge živali, ki naj jih obvaruje pred hudim. — Ta moderna praznovernost pa je doma tudi v Evropi. Vedno spet se bere, kako je ta ali oni zaupal svojemu talismanu in pričakoval od njega srečo in ne-

srečo. Vera v nekaj skrivnostnega je torej človeku dana in če ne more biti vera v stvarstvenost, mora biti dobra vera v mrtvo stvar ali žival.

Stara kitajska modrost. Moderna medicina, skaznanost je kaj ponosna na odkritje takozvanih X-žarkov, s katerimi se lahko presvetli človeško telo in ugotovijo notranje bolezni. Nedavno je izšla knjiga dveh kitajskih zdravnikov, ki dokazuje, da so kitajski zdravniki poznali skrivnostne žarke že pred 2000 leti. Tedanji kitajski zdravniki so uporabljali tajinstvena zrcala, s katerimi so lahko svetili v notranjost človeškega telesa in ugotavljali bolezni. Poznali so tudi sredstva, po katerih so postali deli telesa neobčutljivi napram bolečinam. Moderna medicina naziva to narkozo ali anestezijo. Kitajski zdravniki so izvajali tudi najbolj komplicirane operacije. Visoka njihova zdravniška veda je propadla, ko je početnik budizma Konfucij objavil človeško telo za sveto in nedotakljivo.

Med štoklji manj zmeraj štoklji. Leta 1937 so v Schleswig-Holsteinu na Nemškem šteli štoklje ter ugotovili, da se je število štokljin gnezd skrčilo na 1988. Toda vsaj polovica teh gnezd je ostala nezasedena ali pa se zaradi pozne valitve ni nič izvalilo. Vas, kjer je v Schleswigu največ štokelj, je Bergenhausen. Tukaj so ostala štiri gnezda nezasedena. 30 gnezd pa je bilo zasedenih. Toda med temi 30 gnezdi, kjer so samice na vsi moč valile, je bilo 33 gnezd, kjer se ni nič izvalilo. Kakor so potem to zadevo znanstveno raziskovali in dognali, je vzrok ta, da so štoklje v južni Afriki, kamor hodijo prezimovat, lansko leto imele sila slabo zimo; bilo je vse preveč moče, mnogo povodnih in drugih vzrokov, zaradi katerih je mnogo štokelj poginilo.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Ker je spremenjeni loterijski načrt tudi v preteklem 36 kolu s svojo interesantno izmenjavo našel veliko odobranje pri kupcih srečk, ker so bile skoro vse srečke, ki so jih prejeli pooblašteni prodajalci in njihovi podprodajalci, razprodane, je državna razredna loterija isti načrt pustila tudi za nastopajoče 36 kolo srečk.

Srečke I. razreda 36 kola so gotove ter izročene v prodajo dne 15. marca t. l. v 100.000 celih srečkah z žrebanjem:

I. razred 13. in 14. aprila 1938.
II. „ 10. „ 17. maja 1938.
III. „ 9. „ 16. junija 1938.
IV. „ 7. „ 8. julija 1938.
V. „ od 17. do vključno 22. avgusta v Beogradu in od 26. avgusta do vključno 7. septembra t. l. v Skoplju.

Cena srečkam za vsak razred je sledeča: cela Din 200-, polovica Din 100- in četrtinka Din 50-.

Skupna vrednost dobitkov znaša

Din 64.991.000-

V tem kolu je 8 premij in sicer: Din 2.000.000-, 1.000.000-; 3 po 500.000-; 1 za 400.000-; in 2 po 300.000-. Poleg teh premij je veliko število dobitkov po Din 200.000-, 100.000-, 50.000-, 20.000-, 10.000-, 5.000-, 2.500-, 1.000-, 500-, 250-, 100-, 50-, 25-, 10-, 5-, 2-, 1- itd.

V najsmrečnejšem slučaju lahko dobite skupno s premijo in dobitkom v V. razredu na eno srečko

Din 3.200.000-

Za izplačilo dobitkov jamči država kralj. Javosavlje. Srečke se lahko dobijo pri pooblaščenih prodajalci in njihovih podprodajalcih srečk, ki se nabavijo skoraj v vseh večjih krajih.

Podrobna pojasnila o loterijskem načrtu in splošnem pravilniku dobite na zahtovo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Z nakupom srečk državne razredne loterije vsak posameznik poleg osebne koristi, ki jo mora imeti, obenem pomaga naravnemu blaginjskemu obrtništvu, industriji in javnim, ker se deli dobiček od prodaje srečk sorazmerno razdeli v človeške namene.

kalijo
najbolje.

Zahtevajte jih
povsod!

Ali — ali. Oče (fantu, ki se je predolgo suče
okoli njegove hčerke): »Zdaj ste se pa že dovolj
dolgo smukali pri nas. Izberite si: ali hočete
zelo moje hčerke ali pa nogo njenega očeta!«

Lastniki vrtov!

Mrežo in žico za ograjo, dobro pocinkano in vao
erodje za vrt in polje
dobite v železnini **Fr. Stupica**
Ljubljana, Gospodarska cesta 1.

V koli. Učitelj: »Francek, kdaj je najboljši
čas za trganje jabolk?« — Francek: »Takrat,
kadar ni gospodarja blizu.«

Hranilna knjižica,

vrstnosna papirja, dolžina 3% obveznice
vnočujem po najvišji ceni takoj v gotovini.

Kupo-prodaja nepremičnin

Kupujte stroške državne razredne loterije v
moji kolektivi »VRELEC SREČEC«.

Al. Planinšek, Ljubljana, Beethovnova 14

»Kaj je tvoj oče?« je vprašal učitelj. — »Bo-
lan.« — »Neumnost, jaz hočem vedeti, kaj počne-
nje?« — »Kušlja.« — »Tepec. Kaj počenja, kadar
je sirav?« — »Potem ne kušlja.« — »Ali si ob
pamet. Jaz bi hotel vedeti, kaj tedaj, ko ni bolan
in ne kušlja?« — »Potem je zdrav.«

Podaljšaj si Življenje!

Življenje moramo
podaljšati, bolečine
preprečiti, boleznim
odpraviti, slabotne
ojačiti, nesvaine
moremo nadvladati,
in nesvaine na-
praviti srečati.

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenost živcev, potrtost, izguba do-
brih prijateljev ali svojih bližnjih, raz-
očaranje strahov boleznijo, slabostna
življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

Je najboljši zdravnik! So poti, ki Te
morejo dovesti do dobrega razpoloženja,
ostviti Tvoj značaj, napolniti Te s novimi
upanjem; ta poti le po opisane v raz-
pravi, ki jo še more vsakdo, ki jo zah-
teva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je raztol-
mačeno, kako morete v kratkem času
in brez ovire med deloma ojačiti živce
in mišice, odpraviti slabo razpoloženje,
trdnost, raztresenost, oslabilenje spo-
znane, nerazpoloženje za delo in hroboj
drugh boleznih pojavov. Zahtevajte
to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo
prijetnih ur.

Postno zbirališče

ERNST PASTERNAK,

Berlin 80,

Michaelkirchplatz 13, Abt. 121.

NAVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

MOLINO
sebeljeno platno
4:50

PLATNO
za rjuhe
izredno močno
18

PLATNO za
otruško perilo,
trpežno
6

NANKING
za purje, dobra
asprodorna vrsta
19

SIFON,
dobra mehka
vrsta
10

ZASTORI iz
bake, karirane
kongres tkanine
8

**Tkanine
za perilo
zastore itd.**

Sternovski **CELJE 10**

**UMEN-K-IZEM-
N-IZVORC-
I-ZAJTONJ**

Zagovornik: »In pomislite gospodje, moj klijent
je tako gluha, da le s največjo težavo sliši glas
svoje vesti.«

»No, kako gre kaj kupčija?«
»Dopolodne ni dosti opraviti, popoldne pa po-
pušča.«

Brinje in fige prvo vrstno blago
dobite pri trdnici
FRAN POGACNIK d. s. o. z., LJUBLJANA
Tyrševa (Dunajska) c. 88. Javna skladišča (Baikan)

Ko je imela priležnica francoskega kralja
Pompadur voo oblast, je neki dvorjan svetloval
dvornemu pridigarju, da se bo kralju močno pri-
kupil, ako bo v javno molitev vpletel tudi njo.

»Vaš nasvet prihaja pozno,« je smaje odvrnil
dubovnik »jas to vršim vsak dan, ko molim: tem-
več reši nas kudega.«

Lovska sreča. Žena (možu, ki se je vrnil z
lova): »Ali si kaj sedel?« — Mož: »Sem.« —
Žena: »Ali je že v kuhinji?« — Mož: »Ne, v
bolnišnici.«

Manufaktura za pomlad in poletje, v veliki
izbiri, nudi po zelo ugodnih
cenah (drž. uradnikom tudi na mes. odplačevanje)
Oblačilnica za Slovenijo - Ljubljana
Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)

Lastnikom hranilnih knjižic Zadrugne zveze v
Ljubljani sporočamo, da si lahko nabavijo pri nas
raznovrstno manufakturo po zelo ugodnih cenah.

Namišljeni bolnik je sredi noči pozvonil pod
zdravnikovim stanovanjem: »Gospod doktor, meni
se zdi, da sem v spanju pogoltnil miš.«
Zdravnik: »Pogoltnite še mačko, mene pa pu-
šajte v miru.«

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,

(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše

**Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.**

GAMA izdelek najbolj, enak inozemskim, nad polovico cenejši, 10-letna garancija, štedilnik vseh velikosti izdeluje

Podrži Ciril, ig 147 pri Ljublj.

Razstresen profesor: »Ali je vaš brat umrl prejšnji mesec, ali ste vi?«
»Najbrž jaz, kajti kolikor mi je znano, moj brat še živi.«

Semenski oves jari ječmen, domačo trano deželje, banško lucerna, gruhara, peso in razne travne semena, nudi v najboljši kakovosti: trdka Fran Pogacnik, Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 33 v Javnih skladiščih

Učitelj: »Zlahitna kovina ne zarjavi. Kdo mi ve navesti kako primero?« — »Zlato.« — »Dobro.« — »Srebro.« — »Tudi dobro.« — »Platina.« — »Še boljše, izvrstno. In ti Miheč?« — »Stara ljubezen.«

HERSAN
čaj

Vam pomaga, da zadobite zopet ZDRAVJE s pomočjo zdravilnih lastnosti čaja.

Ne bodite sami sebi sovražniki!
Bolezni pri MENI in BOLE INE ob MESEČNEM PERLU (menstruacija) ublaži HERSAN čaj.
Ali Vas ovira DEBELOST? Bi bili radi VITKI? Tedaj uporabljajte HERSAN čaj.

Zakaj trpite bolečine REVMAZMA in PROTINA ako to ni potrebno. HERSAN čaj je sredstvo, ki vam more olajšati muke.

HERSAN čaj pomaga pri ARTERIOSKLEROZI in HEMOROIDIH (zlati žili).

Ali res še ne veste, da je HERSAN čaj dobro sredstvo pri OBOLJENJU ŽELODCA, JETER in LEDVIC.

HERSAN čaj se dobiva SAMO v IZVIRNIH ZAVOJAH v vseh lekarnah.

Reg. št. 10834/33.

Gostilničar svoji ženi: »Kaj pa je tujec rekel, ko si mu predložila račun?«

Ona: »Rekel je, to je pa že skrajna nesramnost, oduševstvo, tak gostilničar spada pod ključ, pijavkale«

On: »Tako, tako torej, zmerjal ni nič?«

Semena

(gospodarska, vrtna cvetlična) in vrtno orodje kupite dobro in poceni v trgovini DOMINIK BEZEMEK, Ljubljana (palača Ljudsko posojilo).

Pismo: »Neveselo novico prinašam, pismo ima črna rob.«

Gospodična: »Brez dvoma, moj brat je umrl, saj poznam njegovo pisavo.«

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor, velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe. Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Sadna drevesca

lepa, vseh priznanih vrst, prodaja iz lastne drevnice Franc Hahner (Križaj) Sv. Duh 16, Skofja loka.

Vajenca za kovaško obrt sprejme Matija Perušek, Višnjagora št. 83.

Gepeli (800 Din), ročno slagorezno (450 Din) mlatičnico za na gepeli ali ročni pogon (900 Din), v e malo rabljeno prodam. Peter Dolenc Šmarca št. 33, p. Kamnik

Delavca za izdelavo cementne opeke sprejmem takoj. — Zasluzek od komada. Hrana in stanovanje preskrbljena Franc Samida, Mat Rigelj p. Toplice pri Novem mestu.

Čebele 4 A. Z. in dva kranj. s čebelnjakom poceni prodaja Františka Prosen, Gmajna 7, p. Krka.

Nemščine in esperanto poučuje po najnižji ceni Jezikovna dopisna šola na Jesenicah. — Zahtevajte prospekt! Priložite znamko za odgovor!

Službino na kmetijo sprejmem. Tomačevo 25, Moste.

Prodaj aidov med in valilna jalca od štajerskih kokoši. — Bobnar Ivan, Gorenji Globodol, Mirna peč.

Vseh vrst oblačil

v ogromni izbiri moškega sukna, perila i. t. d. kupite najceneje pri Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Kolesa najnovejši letošnji modeli v največji izbiri že od Din 550 — naprej. — Nova trgovina, Ljubljana, Tyrševa cesta 36, (nasproti Gospodarske zveze).

Mešiova esenca Mostla Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majimi stroški pripravi izborni, obatojno in zdravo domačo pijačo. Točno navodilo na vsaki steklenici. Cena 1 steklenici za 150 litrov Din 20 —, po pošti Din 35 —, 2 steklenici po pošti Din 55 —. Prodaja samo Drogerija Kane, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Delavca močnega za prešanje olja, kmečka dela, lišna oskrba. 250 Din mesečno, sprejme Komar Avgust, Senčica p. Medvode.

Revo ki bo imela žez 1 mesec teleta in večjo množino semenskega krompirja imam naprodaj Naslov v upravi Domoljuba pod št. 4929.

Rupim na sejmu ne prodane kože. — Zdravil, Ljubljana, Stari trg, nasproti kavarne Zalaznik.

Fant in dekle

poštenih staršev od 14 do 18 let, se sprejmeta na kmetijo takoj. Vidie Franc. Bled-Grad 68.

Sprejme se družabnica s trinajst tisoč Din in se takoj nanjo napiše neobremenjeno posestve. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 4421

Niapa 30—50 let starega, treznega, nekadilca, za vsa kmečka dela sprejmem. — Ivana Skrlap, Brod 3, St. Vid nad Ljubljano.

Črpolko gnojnično, skoraj novo, poceni prodam. Jakob Benedik Selca nad Skofjo loko.

Tamburaški instrumenti malo rabljeni, v zelo dobrem stanju, ugodno na prodaj. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 4656.

Mlin in žoga na moleni pogon na lesne odpadke v dobrem stanju, na zelo prometnem kraju tik banovinske ceste, ugodno naprodaj. Cena se izve na licu mesta, na pisma se ne odgovarja. Andrej Kranjc, p. Hinje, Dolenjsko.

Pošteno dekle vajeno, se sprejme na kmetijo. Ponudbe pod »Dobra plačat na Domoljuba pod št. 4868.

Niapa in dekle

od 16 let dalje sprejemem Sp. Zadobrava 22, Dev. Mar. v Polju.

Niapa za vsa poljska dela na malem posestvu se takoj sprejme. Vižmarje 89, p. St. Vid nad Ljubljano.

Dekle za vsa kmečka dela sprejmem takoj. — Kos Jože Zg. Zadobrova 2, Dev. Mar. v Polju.

Goveje seno 3000 kg kupim. Rudnik 13, Ljubljana.

Hmatko dekle iščem. Plača 200 Din. Martine, Rudnik 2, Ljubljana.

80 koles prvovrstnih znamk in 42 živalnih strojev poceni naprodaj pri »Prometu« (nasproti križanske cerkve).

Pošteno dekle pridno, močno, za poljska in hišna dela, sprejme gostilna Cirman, Medno, St. Vid nad Ljubljano.

Niapa na kmetijo sprejme A. Zabjek, Hrušica 19 pri Ljubljani.

Posestvo v dobrem stanju, prodam ali dam v najem celo ali samo delno. Rede se 4 glave živine. Cena 55 000 Din. Franc Omahen, Javor št. 83, Dobrunje pri Ljubljani.

Nekaj zanimivih podatkov o papežih. Sveti Peter, prvak apostolov in prvi papež, je bil rojen v Bethsaidiji, Galileji; zatem je živel v Antiohiji, od koder se je preselil v Rim, kjer je prejel mučeniško smrt dne 29. junija leta 67 po Kristusovem rojstvu. Sv. Cerkev je vladal 25 let, dva meseca in sedem dni. Sedanji papež Pij XI. je 261. papež v redovni vrsti za svetim Petrom. Od prvih 30 papežev je bilo mučenih 29, izjemši sv. Dionizija, kasneje so prestali mučeniško smrt še trije. Izmed 261 papežev je bilo dosedaj 6 svetnikom prišteti 82; 104 papeži so bili rojeni v Rimu, 103 so bili doma iz drugih krajev Italije, 15 je bilo Francozov, devet Grkov, sedem Nemcev, pet iz Azije, trije iz

Afrike, osem špancev, dva Dalmatince, po eden iz Palestine, Thrucije, Holandske, Portugalske in Anglije. Vsak moški katoličan, ne oziiraje se na plemo, je lahko izvoljen za papeža, tudi če ni duhovnik ali škof. Če bi bil slučajno kak lajak ali navaden duhovnik izvoljen za papeža, bi moral biti poprej posvečen v škofa, preden bi ga ustoličili na Petrov stol.

Del pri Ljubljani. Dramatski krožek iz Ravnika v Ljubljani uprizori v nedeljo, 3. aprila v prosvetnem domu lepo in zelo zanimivo igro iz sodobnega turističnega življenja: »Nova pot«. — Začetek ob pol 4 popoldne.

A. Verbaj, Ljubljana, Gosposvetska 10

Kmetovalci in obrtniki

Telefon št. 23-67

Dopela nam je velika politika prvovrstnih elektromotorjev vseh velikosti in napetosti — Cene konkurenčne — Prevzemamo in izvršujemo vse tozadnje popravila v lastni delavnici pod strokovnim vodstvom in zanj garanciramo — Dalje izvršujemo tudi vzokovratne instalacije jakega toka, telefonskih in signalnih naprav kakor tudi popravila medicinskih in radijskih aparatov

»Domoljub« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za jugoslovanske tiskarne: Karel Čuč.